

Uvodnik

Početak proljeća ove godine hrvatska knjižničarska zajednica imala se prilike upoznati s područjem knjižničarstva koje se u svijetu razvija pod nazivom "upravljanje znanjem" ("knowledge management"). Prilika se ukazala zahvaljujući pozivu Nacionalne i sveučilišne knjižnice (NSK) u Zagrebu koja je 5. travnja 2002. godine ugostila uglednog američkog profesora sa Sveučilišta u Alabami. Gospodin Salvatore Michael Malinconico je EBSCO-v profesor informacijskih znanosti čiji nas životopis i obim bibliografije radova ne mogu ostaviti ravnodušnima, a područje "upravljanja znanjem" kojim se bavi u posljednjih nekoliko godina, hrvatskom je knjižničarstvu gotovo nepoznato. Raspon djelovanja profesora S. Michaela Malinconica, po struci fizičara i magistra informacijskih znanosti, vrlo je široko. Radio je na poslovima sistemskog analitičara u Goddard centru za svemirske letove (NASA), u okviru profesionalnih knjižničarskih aktivnosti osamnaest godina radio je u New York Public Library, surađivao je u Kongresnoj knjižnici pri NCLIS/LC Advisory Committee to Study on the Use of Authority Files in National Network, bio je profesor knjižničarstva i informacijskih znanosti na Sveučilištu u Kolumbiji i Pratt Institutu, a posljednjih trinaest godina predaje na Sveučilištu u Alabami. Djeluje u okviru brojnih udruženja knjižničara poput Alabama Library Association, American Society for Information Science, ALA-e (American Library Association), Associazione Italiana Biblioteche, ASLIB-a (Association of Information Management) i IFLA-e (International Federation of Library Associations).

Nakon cjelodnevnog boravka profesora Malinconica u NSK-u, predavanja i brojnih razgovora, u ranim večernjim satima dobila sam priliku za kratak razgovor. Organiziranje intervjua koje mi je povjereno, iziskivalo je proučavanje navedene problematike i obimne pripreme. Međutim kako je profesor tijekom boravka u Zagrebu imao iscrpan program, odlučila sam čitateljima Novosti u uvodnom dijelu sažeti njegovo predavanje održano u NSK-u, a za intervju sam ostavila svega nekoliko pitanja koja su bila naznačena, ali ne i obuhvaćena predavanjem. Koristim priliku da se za pomoć oko prevođenja stručne terminologije zahvalim dr. sc. Mirni Willer, a za upućivanje na literaturu i sastavljanje pitanja za intervju dr. sc. Jadranki Lasić-Lazić.

Predavanje pod nazivom "Knjižničari i upravljanje znanjem" profesor Malinconico započeo je konstatacijom da su danas knjižnice suočene s dvostrukim pritiskom, od izloženosti kulturnih i obrazovnih ustanova stalnim financijskim ograničenjima do njihovih sve zahtjevnijih korisnika. Iz tog razloga potrebna je organizacija znanja tako da se intelektualne vrline knjižničara (odnosno individualne i kolektivne vještine pojedinih članova organizacije) naglase, povećaju, iskoriste i zaštite. Pri tome govori se o

dva tipa znanja, eksplicitnom i implicitnom. Eksplicitno odnosno artikulirano i kodificirano znanje obuhvaća činjenice, direktorije, baze podataka te uključuje "poznavanje nečeg određenog" tj. "know that", dok se implicitno odnosno neartikulirano, prešutno znanje nalazi prvenstveno u glavama ljudi i naziva se "Tacit knowledge" te uključuje poznavanje "kako učiniti nešto" tj. "know how". Potrebno je pretvoriti implicitno znanje u eksplicitno što se postiže bilježenjem komunikacije i njezinim pohranjivanjem, odnosno eksplicitno znanje u implicitno što se postiže učenjem, a služi poslovnim rješavanju problema, dizajniranju, kreiranju, i sl.

Za učinkovito kolanje znanja unutar organizacije važno je učiniti dostupnima tradicionalne izvore informacija, ali i netradicionalne izvore (mrežne stranice, elektroničke dokumente, strojno pretražive arhive elektroničkih raspravišta i sl.). Digitalne knjižnične zbirke povezane su s upravljanjem znanjem na način da služe protoku znanja kroz cijelu organizaciju čineći dostupnima izvore informacija koji nisu tradicionalni. Kao primjer profesor je naveo digitalnu konverziju povijesnih zbirki kao što je Arhiva rijetkih rukopisa Vatikanske knjižnice i digitalizaciju dokumenata Kongresne knjižnice koji obuhvaćaju američku kulturu i povijest. Koliko su računala moćna i korisna govori podatak da se pomoću njih detalji na dokumentima mogu uvećati ili smanjiti, ukloniti mrlje koje su na izvornom dokumentu te on postaje ponovno čitljiv ili se mogu naglasiti postojeći kontrasti i prikazi, a na različite baze podataka iz određenog područja moguće se povezati (linkati) ili pak organizirati jedinstveno sučelje različitim izvorima informacija.

Sadržaj

- 3 Razgovarali smo
- 4 Iz rada društva
- 6 Iz regionalnih društava
- 7 Iz knjižnica
- 15 CSSU
- 17 Srodna društava
- 18 Hrvatsko knjižnično vijeće
- 18 Međunarodna zbivanja
- 19 Vijesti iz EBLIDA-e
- 21 Skupovi, stipendije, predavanja
- 26 Prikazi knjiga
- 27 Osobne vijesti
- 27 Novi naslovi

Knjižnice rade na organiziranju virtualnih zbirki građe koje su (za razliku od interneta) organizirane, stabilne i posjeduju bibliografsku i normativnu kontrolu. One pružaju stabilnost informacijskih izvora, jer osiguravaju njihovo trajno čuvanje i dostupnost. S druge strane izvori na internetu održavaju organizacije i pojedinci te je nemoguće osigurati da ostanu dostupni i nepromijenjenog oblika.

Postoje posebni zadaci u okviru organiziranja virtualnih knjižnica koje mogu obavljati samo obučeni knjižničari ili informacijski stručnjaci. Knjižničari-informatori koriste prirodne jezike za postavljanje upita u što čistijem i razumljivijem obliku, čitaju informacije kako bi odredili da li one zadovoljavaju potrebe korisnika, uspostavljaju veze između različite vrste građe, dok kompjutorizirani sustav arhivira ove sposobnosti, a ne zamjenjuje čovjeka kao posrednika. Knjižničari prakticiraju kontrolu kvalitete i vjerodostojnost građe u zbirkama i brinu se za njihov integritet, a ukoliko je za korištenje određenih virtualnih zbirki potrebna licenca, knjižničar pregovara o uvjetima njihova korištenja. Za razliku od toga izvori na internetu nisu filtrirani, njihova kvaliteta nije predvidljiva jer ih tražilice ne selektiraju, a kako su izvori na internetu često kopirani, modificirani i dostupni s različitih sajtova, mogu biti promijenjeni u odnosu na izvornik.

Posebno je važno održavanje fokusiranih virtualnih zbirki (focused virtual collections) koje razvijaju vanjski savjetnici, predmetni stručnjaci i katalogizatori, a koncentrirane su na okupljanje građe u određenom području. Knjižničari trebaju usko surađivati s vanjskim suradnicima, kako bi mogli okupljati i upravljati izvorima koji čine digitalne knjižnice. Tako knjižničari postaju oni koji će upravljati znanjem i održavati ga, jer znanje uključuje kontekst te dopušta da se shvati smisao informacije i omogućuje njezinu primijenu u novim okolnostima. Knjižničari trebaju preuzeti istaknutu ulogu i nenametljivo biti prisutni tijekom znanstvene i stručne komunikacije. Naravno ne znači da knjižničari neće nastaviti nabavljati informacije na tradicionalnim medijima, ali će njihov broj u odnosu na informacije u digitalnom obliku biti znatno manji, jer istraživanja u Americi pokazuju da se količina digitalnih informacija svake godine udvostručuje.

Jedna od dodatnih odgovornosti koju knjižničari preuzimaju kao posrednici u upravljaju znanjem, odvija se u okviru obrazovanja na daljinu (distance education) kao jednog od načina ekonomičnosti i kontrole troškova obrazovanja. Kako učenici i studenti nemaju pristup knjižničnoj građi, knjižničari nabavljaju informacijsku tehnologiju, digitaliziraju i dobavljaju potrebnu građu te podučavaju korisnike.

Promjene su zahvatile sve vrste knjižnica. Visokoškolske knjižnice postale su odgovorne za arhiviranje i diseminaciju nastavnog materijala na fakultetima i okupljanje ne-tradicionalnih izvora informacija kao što su tehnički izvještaji, neobjavljeni radovi, eksperimentalni podaci, administrativne publikacije, statistički podaci, arhivirane diskusijske liste i sl.

Narodne knjižnice sve više okupljaju virtualne zbirke, mrežne stranice prilagođavaju različitim skupinama korisnika, raspolazu referentnim pomagalima i indeksima, pružaju poslovne i tržišne informacije, daju na korištenje elektroničke časopise, uvode nove usluge (daju informacije o civilnim i vladinim poslovima, i socijalnim službama, elektroničke adrese službenih i javnih uslužnih agencija, linkove na mjesne agencije, ustanove i komercijalna poduzeća, obavještavaju o lokalnim događanjima) i dr.

U poduzećima koja posjeduju specijalne knjižnice, mnogi poslovni upravitelji počeli su cijeniti znanje kao vrijednost, uviđajući da se znanje organizacije stalno mijenja i da je potencijalno korisno znanje potrebno sačuvati i oživljavati. Mnoga poduzeća pokazuju zanimanje za upravljanje znanjem i jedna petina najvećih i najuspješnijih američkih kompanija zapošljava osobu na položaju tzv. Chief Knowledge Officer. CKO se uglavnom odabire iz redova zaposlenika s višegodišnjim iskustvom rada na izvršnim poslovima, od kojih se zahtjeva visoki stupanj autoriteta u upravljanju te stvaranje organizacijske i tehničke strukture koja će omogućiti zajedničko korištenje znanja. U unapređivanju CKO vodeću ulogu odigrati će upravo informacijski stručnjaci i knjižničari s dodatnim tehničkim obrazovanjem. Knjižnice poduzeća imaju razvijenu infrastrukturu elektroničkih informacija koja obuhvaća online kataloge, pristup komercijalnim bazama podataka kao što su Dialog, Compendex, Lexis/Nexis i dr. Pristup navedenim informacijama i komunikacija među članovima organizacije omogućuje se putem intraneta koji služi kao pomagalo upravljanju znanjem. Uobičajeno sučelje intraneta dozvoljava integrirani pristup spremištima informacija nekog poduzeća, omogućava diseminaciju informacija i dopušta sve veću upotrebu nezabilježenih izvora informacija koji se odvijaju komunikacijom putem intraneta. Osim toga osoblje takve knjižnice kvalificirano je i posjeduju potrebne vještine da organizira i indeksira informacije i ne-tradicionalne izvore znanja (marketinge izvještaje, troškovnike, međusobne zahtjeve i korespondenciju članova, održane prezentacije, odgovore na ponude i sl.). Spomenute informacije mogu biti iskorištene u novom kontekstu i čine važan dio pamćenja poduzeća.

Iz svega prethodno navedenoga proizlazi da informacije nikada nisu bile tako dostupne i visoko pozicionirane. Uloga knjižničara u rastućem informacijskom svemiru je da nametnu red u kaos interneta (kao sredstva koje omogućava pristup svjetskim izvorima informacija) i da ga transformira u virtualnu knjižnicu. Pri tome je tehnologija ta koja će baciti svjetlo na ulogu knjižničara i naglasiti njihovu vrijednost i značaj. Iako nisu pokretači upravljanja znanjem, knjižničari mogu u suradnji sa stručnjacima iz raznih područja znatno pridonijeti radu i upravljanju samih programa upravljanja znanjem.

Salvatore Michael Malinconico

EBSCO-v profesor informacijskih znanosti sa Sveučilišta u Alabami gospodin Salvatore Michael Malinconico gostovao je u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu gdje je održao predavanje na temu "Knjižničari i upravljanje znanjem".

U razgovoru s profesorom Malinconicom željeli smo doznati nešto više o onom dijelu upravljanja znanjem koji je bio naznačen, ali ne i obuhvaćen predavanjem, a odnosi se na negativne pojave u okviru navedene discipline.

Molim Vas da ukratko za čitatelje Novosti HKD-a objasnite što je organizacija znanja i kako knjižnice mogu pridonijeti ovoj disciplini u usponu i razvoju? U okviru toga molim Vas objasnite što podrazumijevate pod dvostrukom naravi organizacije znanja?

U pravu ste da u okviru današnjeg predavanja nisam govorio o dvostrukoj naravi organizacije znanja. Naime organizacije su shvatile da je jedna od najvećih prednosti njihovih zaposlenika upravljanje znanjem. Uspjele su povećati svoju ukupnu organizaciju znanja i ljudi to sada koriste na najbolji mogući način odnosno tako da uče, što je dobro. Dakle upravljanje znanjem također je vezano uz korištenje znanja.

Osim toga upravljanje znanjem sada ima svoju genezu, svoje porijeklo. U 1990-ima organizacije su počele smanjivati svoje troškove i reducirati broj osoblja, međutim nakon toga shvatile su da su izgubile dosta iskustva. Dakle, mogu se smanjiti troškovi i osoblje, ali se pritom izgubi iskustvo. Da bi se organizacije mogle s time nositi pokušale su "dohvatiti" ono o čemu sam danas govorio, a to je organizacija znanja. Njezina je svrha da se ne izgubi iskustvo, da implicitno znanje postane eksplicitno i da se zatim pohrani u baze podataka. Primjerice, možete biti vrlo vješt inženjer. Ono što bi u vašoj organizaciji pokušali postići je da "dohvate" sve što znate. Primjerice, u Westley Houseu radnici rade mnogo godina pa su razvili iskustvo, posebno znanje o tome kako otkriti probleme na lokomotivama i riješiti ih. Većina tog znanja je implicitna i nalazi se u glavama radnika koji popravljaju lokomotive. Dakle, bit upravljanja znanjem je u izražavanju implicitnog znanja na vrlo eksplicitan način i njegovo pohranjivanje u baze podataka. Organizacijama je to u interesu kako bi bile što manje ovisne o stručnjacima, što je jedna od mračnih strana upravljanja znanjem. Jedan od najboljih primjera je MacDonalds. Osim što rade loše hamburgere, učinili su što mnogi nisu primijetili, a to je da su pretvorili pripremanje brze hrane u industrijski proces koji ne zahtijeva nimalo razmišljanja. Imaju postupke za izradu hamburgera odnosno posebne uređaje koji se brinu da se svi hamburgeri peku jednako dugo u svakom restoranu i jednake kalupe kako bi svi hamburgeri bili iste veličine. Razlog tome je da mogu unajmiti najjeftiniju radnu snagu. Ovdje je vjerojatno isto kao i u SAD-u. Mladi ljudi koji rade u MacDonaldu plaćeni su minimalno, ne mora ih se obučavati za posao, ne ulaže se u njih i mogu biti lako zamijenjeni. To je ekstremni primjer upravljanja znanjem. Ono što su učinili je to da su umijeće pripremanja hrane reducirali na eksplicitne formule i pretvorili ga u nešto mehaničko. Zaposlenici ne trebaju niti znati cijene proizvoda, jer se do svake od njih može doći pritiskom određenog gumba na blagajni. Svrha je toga da se ne moraju osloniti na nečije znanje kako bi zaposlenike mogli platiti što manje. Na taj način upravljanje znanjem upotrebljivo je da se obezvrijedi rad.

Upravljanje znanjem također uključuje "kopanje podataka" (*datamining*) čemu su kompanije vrlo sklone. Većina kompanija ima sustav upravljanja znanjem. Lotus Notes je sustav gdje možete održavati bazu podataka na osobnim računalima koja može biti sinhronizirana s bazom na središnjem serveru. To i ne zvuči naročito, ali Lotus Notes uključuje i elektroničku poštu. To znači da ako s Vašim kolegom raspravljate o problemu koji morate riješiti, naučite nešto što pripada Vama i kolegi. Kako o tome raspravljate elektroničkom poštom, na serveru je zapisana vaša kompletna rasprava. Lotus Notes čini upravo to da održava za-

4

Razgovarali smo

pis komunikacije na središnjem serveru. Tako nemate samo Vi uvid u komunikaciju, već ga kompanija može izvući sa servera. Možete reći: "Pa što, radim za njih pa imaju pravo to znati." Odgovor je da, ali odgovor je isto tako da se te baze podataka mogu zloupotrebiti i poslužiti za čvršću kontrolu nad aktivnostima zaposlenika. To su neke loše strane upravljanja znanjem.

Mislite li da su se knjižničari uspjeli nametnuti kao bitni sudionici u organiziranju i predstavljaju informacija na webu?

Mislim da jesu, ali nisam siguran cijene li ljudi što su učinili. Već imamo određeni broj projekata, kao što su OCLC CORC, Dublin Core, XML koji nisu knjižničarski projekti, ali su knjižničari bili aktivni u njima. Većina visokoškolskih knjižnica uključuje u kataloge bibliografske jedinice mrežnih izvora. Zato možemo reći da knjižničari prednjače u organiziranju pristupačnih mrežnih izvora. Manje je očito razumije li i cijeni li ostatak svijeta što su učinili. Optimističan sam glede toga.

Što mislite o prikupljanju, spremanju i arhiviranju weba?

Web se mora arhivirati, jer ćemo inače izgubiti vrlo važne povijesne zapise. Jedna od koristi tiskanih dokumenata je da traju, dok je jedna od mana elektroničkog oblika da se mijenja. Funkcija knjižnica je da osmisle način kako će podržati arhiviranje weba, a nacionalne knjižnice trebaju razmisliti kakvu će u tome imati ulogu.

Kakve su mogućnosti malih i manje razvijenih zemalja poput Hrvatske, da sudjeluju u globalnoj infrastrukturi i organizaciji znanja?

Hrvatska ima izgleda kao i druge zemlje. Ono što je dobro kod modernog računalnog informacijskog sustava je da se oslanja više na mozak nego na kapital. To dopušta maloj zemlji da stvori vrlo profinjene sustave, jer oni najviše uključuju znanje i inteligenciju, a toga ima ovdje jednako kao i drugdje. Primjerice, teže je Hrvatskoj postati veliki proizvođač automobila, jer za to treba izgraditi velika postrojenja. S druge strane, ako želite biti veći informacijski dobavljač to iziskuje malo financijskog ulaganja, a ono što trebate to su ljudi sa znanjem i inteligencijom. Zato mislim da imate bolje izgleda za sudjelovanje u informacijskoj nego u industrijskoj infrastrukturi.

D.-M. Gabriel

Iz rada društva

Poziv na predlaganje kandidata za dodjelu Kukuljevićeve povelje

Izvršni odbor Hrvatskoga knjižničarskog društva na svojoj 6. sjednici održanoj 21. veljače 2002. prihvatio je prijedlog regionalnih društava o imenovanju Ocjenjivačkog odbora za dodjelu Kukuljevićeve povelje za životno djelo. Povelja se dodjeljuje knjižničnim djelatnicima iz Hrvatske za postignute izvanredne rezultate u knjižničarskoj djelatnosti. Glavni odbor je pismenim putem potvrdio članove Ocjenjivačkog odbora.

8. ožujka 2002. konstituiran je Ocjenjivački odbor za dodjelu Kukuljevićeve povelje u sastavu: Dubravka Kunštek, Tatjana Nebesny, Silva Pavlinić, Danica Subašić i Đurđa Zorko. Za predsjednicu Odbora izabrana je Dubravka Kunštek, za zamjenicu Tatjana Nebesny, a za tajnicu Dunja-Marija Gabriel.

Ocjenjivački odbor je detaljno razmotrio kriterije za dodjelu Kukuljevićeve povelje i izradio smjernice za predlaganje kandidata. Molimo Vas da se pridržavate navedenih smjernica kao i odredbi Pravilnika i Poslovnika za dodjelu Kukuljevićeve povelje. Upozoravamo Vas posebno da imate u vidu čl. 4 Pravilnika o dodjeljivanju Kukuljevićeve povelje koji propisuje da "Skupština dodjeljuje istovremeno najviše 5 povelja". *Preporučljivo je da predloženi kandidati budu istaknuti dugogodišnji knjižnični djelatnici (ne mlađi od 50 godina života u godini kada HKD dodjeljuje povelju) koji su se afirmirali bilo na znanstvenom, stručnom i nastavnom području, te oni koji su se istakli javnim djelovanjem i radom u Društvu, te tako pridonijeli ugledu Hrvatskoga knjižničarskog društva. Uz dopis s prijedlogom i obrazloženjem za kandidata potrebno je navesti i priložiti:*

1. radnu biografiju (uključuje podatke o školovanju, stručnoj spremi, zaposlenju),
2. napredovanje u struci (stručna zvanja, znanstvene stupnjeve, uspjehe na radnom mjestu),
3. opći stručni i znanstveni doprinos (znanstvene i stručne radove, inovacije, sudjelovanje u izobrazbi budućih stručnjaka ili permanentnom obrazovanju, rad na popularizaciji struke)
4. značajni doprinos u radu HKD-a

Poslovnik Ocjenjivačkog odbora za dodjeljivanje Kukuljevićeve povelje objavljen je u Vjesniku bibliotekara god. 23/1977-1978., a izmijenjen i dopunjen Pravilnik o dodjeljivanju Kukuljevićeve povelje objavljen je u VBH god. 42/1999, br. 1-4.

Obrazloženi prijedlozi dostavljaju se u dva primjerka poštom na adresu: Hrvatsko knjižničarsko društvo (tajni-

štvo), c/o Nacionalna i sveučilišna knjižnica, 10 000 Zagreb, Hrvatske bratske zajednice 4, te po mogućnosti još i u elektroničkom obliku na adresu hkd@nsk.hr (s naznakom u polju Subject "Prijedlog za Kukuljevićevu povelju") najkasnije do 15. travnja 2002.

Poziv na predlaganje kandidata za dodjelu Kukuljevićeve povelje bit će dostavljen predsjednicima regionalnih društava HKD-a (*uz obvezu upućivanja poziva po regiji*), predsjednicima stručnih tijela HKD-a (*uz obvezu upućivanja poziva svim članovima stručnih tijela*), većim narodnim, znanstvenim i sveučilišnim knjižnicama u RH, Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu, Knjižnicama grada Zagreba, Filozofskom fakultetu u Zagrebu (Katedri za bibliotekarstvo), Pedagoškom fakultetu u Osijeku (Katedri za knjižničarstvo), članovima Ocjenjivačkog odbora za dodjelu Kukuljevićeve povelje, te će biti objavljen na mrežnoj stranici Društva (<http://pubwww.srce.hr/hkd>).

Poziv na predlaganje kandidata za dodjelu nagrade "Eva Verona"

Izvršni odbor Hrvatskoga knjižničarskog društva na svojoj 6. sjednici održanoj 21. veljače 2002. prihvatio je prijedlog regionalnih društava o imenovanju Ocjenjivačkog odbora za dodjelu nagrade "Eva Verona". Nagrada se dodjeljuje mladim knjižničnim djelatnicima iz Hrvatske za postignute rezultate u knjižničarskoj djelatnosti. Glavni odbor je pismenim putem potvrdio članove Ocjenjivačkog odbora.

5. ožujka 2002. konstituiran je Ocjenjivački odbor za dodjelu nagrade "Eva Verona" u sastavu: Tatjana Aparac-Jelušić, Edita Bačić, Jadranka Stojanovski, Zorka Renić i Mirna Willer. Za predsjednicu Odbora izabrana je Edita Bačić, za zamjenicu Tatjana Aparac-Jelušić, a za tajnicu Dunja-Marija Gabriel.

Ocjenjivački odbor je detaljno razmotrio kriterije za dodjelu nagrade "Eva Verona". *Preporučljivo je da predloženi kandidati budu mlađi knjižnični djelatnici (ne stariji od 35 godina života u godini kada HKD dodjeljuje nagradu)*, članovi HKD-a, koji su pokazali posebno zalaganje u radu, inovacijama i promicanju knjižničarske struke i Hrvatskoga knjižničarskog društva. Ocjenjivački odbor je izradio smjernice za predlaganje kandidata. Molimo Vas da se pridržavate navedenih smjernica kao i odredbi Pravilnika i Poslovnika za dodjelu nagrade. Posebno Vas upozoravamo da imate u

vidu čl. 5 Pravilnika za dodjelu nagrade "Eva Verona" koji propisuje da "Skupština dodjeljuje istovremeno najviše 5 nagrada". Uz dopis s prijedlogom i obrazloženjem za kandidata potrebno je navesti i priložiti:

1. podatke o izobrazbi (uključuje podatke o školovanju, stručnoj spremi, zaposlenju, stalnom stručnom usavršavanju),
2. napredovanje u struci (stručna zvanja, znanstvene stupnjeve, uspjehe na radnom mjestu),
3. opći stručni i znanstveni doprinosi (znanstvene i stručne radove, inovacije, rad na projektima, sudjelovanje u izobrazbi budućih stručnjaka ili permanentnom obrazovanju, rad na popularizaciji struke)
4. članstvo i rad u HKD-u
5. ostale djelatnosti i slobodne aktivnosti (sudjelovanje u radu srodnih stručnih udruga primjerice u Hrvatskom čitateljskom društvu ili Hrvatskom informacijskom i dokumentacijskom društvu, aktivnosti u Sekciji knjižničara Planinarskog društva Vihor i sl.).

Tekst Pravilnika za dodjelu nagrade "Eva Verona" objavljen je u Novostima br.8/1997. g., a tekst Poslovnika Ocjenjivačkog odbora za dodjeljivanje nagrade "Eva Verona" u Novostima br.10/1998. g.

Obrazloženi prijedlozi dostavljaju se u dva primjerka poštom na adresu: Hrvatsko knjižničarsko društvo (tajništvo), c/o Nacionalna i sveučilišna knjižnica, 10 000 Zagreb, Hrvatske bratske zajednice 4, te po mogućnosti još i u elektroničkom obliku na adresu hkd@nsk.hr (s naznakom u polju Subject "Prijedlog za nagradu Eva Verona"), najkasnije do 15. travnja 2002.

Poziv na predlaganje kandidata za dodjelu nagrade "Eva Verona" bit će dostavljen predsjednicima regionalnih društava HKD-a (*uz obvezu upućivanja poziva po regiji*), predsjednicima stručnih tijela HKD-a (*uz obvezu upućivanja poziva svim članovima stručnih tijela*), većim narodnim, znanstvenim i sveučilišnim knjižnicama u RH, Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu, Knjižnicama grada Zagreba, Filozofskom fakultetu u Zagrebu (Katedri za bibliotekarstvo), Pedagoškom fakultetu u Osijeku (Katedri za knjižničarstvo), članovima Ocjenjivačkog odbora za dodjelu Kukuljevićeve povelje, te će biti objavljen na mrežnoj stranici Društva (<http://pubwww.srce.hr/hkd>).

Djelovanje ZKD-a u prva tri mjeseca 2002. godine

U razdoblju od siječnja do ožujka Upravni odbor ZKD-a bio je koncentriran na sljedeće aktivnosti: organizaciju stručnog putovanja u Pariz, pripremu i provedbu 15. redovne skupštine ZKD-a, pokretanje suradnje s Katedrom za bibliotekarstvo Filozofskog fakulteta u Zagrebu, predlaganje kandidata ZKD-a za članove Ocjenjivačkih odbora za dodjelu Kukuljevićeve povelje i nagrade Eva Verona, premještanje računa ZKD-a sa ZAP-a u Zagrebačku banku, i sastanak Upravnog odbora od 19.3.2002.

Koristim priliku da širem članstvu objasnim priču o dvije jednakovaljane ponude za stručno putovanje u Pariz od 16. - 21. travnja 2002., koje su izazvale i izazivaju dosta poteškoća i nedoumica. U dosadašnjoj organizaciji takvih putovanja uvijek smo imali jedinstvenu odluku i ponudu. Proteklih nekoliko godina putovali smo s agencijom "Burg" kojom su članovi (oni koji su putovali) bili uglavnom (neki čak i vrlo) zadovoljni, tako da je izbor "Burga" postao uobičajen. Upravni odbor ZKD-a odredio je kolegicu Jasnu Kovačević (još prije mog mandata) da se brine oko prikupljanja ponuda za stručna putovanja. Tako je bilo i ove godine, s tim da smo radi lakšeg prikupljanja ponuda zadužili za to i kolegicu Andreu Sinkovski. Stav je Upravnog odbora bio da ćemo osim ponude agencije "Burg" razmatrati još nekoliko ponuda, a zatim odlučiti koja će biti jedinstvena.

O mogućnosti promjene putničke agencije razmišljali smo uglavnom zbog sve glasnije izraženih želja za povoljnijom (jeftinijom) varijantom putovanja, i to uglavnom onih koji nisu putovali s "Burgom" zbog "previsokih cijena". Unatoč takvom dogovoru "Burg" je svoju ponudu samoinicijativno (!?) poslao (uz suglasnost kolegice Kovačević) našim članovima po knjižnicama

prije nego su prikupljene i ostale ponude (koje su ponešto kasnile obzirom na spominjane datume). Smatram da to nije bio fer potez najprije prema članovima, zatim prema Upravnom odboru, i na kraju prema meni kao predsjedniku, tako da su se naši članovi počeli prijavljivati na tu ponudu ne znajući da to nije dogovorena ponuda ZKD-a (ponuda je poslana 18.1.2002.). Upravni odbor ZKD-a sastao se 31. 1. 2002. razmatrajući i ostale prikupljene ponude, i odlučio da odbacivanjem njihove ponude ne "kazni" agenciju "Burg", kao i one članove koji žele putovati s tom agencijom i koji su već uplatili akontaciju, već smo se odlučili ponuditi i "Generalturistovu" organizaciju putovanja u Pariz. Nadali smo se da ćemo tako sa ovom dvostrukom ponudom učiniti najmanje zlo, kad smo već bili dovedeni u takvu neugodnu situaciju. Mislim da smo tom odlukom ipak zadovoljili najveći broj naših članova, što nam je, i ne samo u ovoj situaciji, glavni cilj. Nadam se da se ovaj presedan više neće ponoviti, a ovim se putem želim ispričati svim našim članovima za sve nesuglasice i nedoumice oko ovog putovanja.

15. redovna skupština ZKD-a održana je 14. 2. 2002., iako smo je planirali i trebali održati još krajem prošle godine. Skupština je prihvatila Izveštaj o radu ZKD-a tajnice Dunje Seiter Šverko, Financijsko izvješće blagajnice Irene Jovanović, te je upoznata s Planom i programom za ovu godinu. Za realizaciju ovog programa Gradski ured za kulturu dodjeljuje unaprijed određenu sumu od 10 000 kn, koja je ista sumi od prošle godine, ali za 8 000 manja od prethodne, pa bi se za njegovu realizaciju trebali pronaći sponzori ili donatori, te značajnije povećati vlastiti prihodi putem članarine. Naglašavam da bismo se u tom smislu trebali više okrenuti "ljudskim resursima" i vlastitom potencijalu unutar ZKD-a, a ne očekivati pomoć izvana. Pri tom mislim na bolju i efikasniju komunikaciju, veću stvarnu povezanost članova i aktivnosti unutar samog društva. Tada bi i čla-

novi bili motivirani i zadovoljni, i bolje bi se ostvarivali ciljevi društva vezani uz zadovoljenje potreba i prava članova. U praksi često nije tako, pa ponekad izgleda kao da "se društvo bavi samim sobom". Da je to nažalost dijelom točno, govori upravo relativno malen broj članova s uplaćenom članarinom u odnosu na ukupni broj članova. Nadam se da ćemo uspjjeti sadašnjim i budućim koracima tu situaciju promijeniti. U tom duhu smo Skupštinu završili domjenkom i pjesmom, te licitarskim srcima koje smo darivali članovima za Valentinovo. Jedan od tih novih koraka jest i pokušaj ostvarenja suradnje s Katedrom za bibliotekarstvo Filozofskog fakulteta, točnije s kolegicom Koraljkom Golub i studentima. No, o tome više kad suradnja krene.

Upravni odbor ZKD-a na sastanku 31. 1. 2002. predložio je za članove Ocjenjivačkog odbora za dodjelu Kukuljevićeve povelje kolegice Dubravku Kunštek i Tatjanu Nebesny, a za članove Ocjenjivačkog odbora za dodjelu nagrade Eva Verona kolegice Mirnu Willer i Jadranku Stojanovski.

U mjesecu ožujku smo, u skladu s novim propisima, otvorili račun u Zagrebačkoj banci (poslovnica u Paromlinskoj ulici), jer su se s 15. ožujkom trebali zatvoriti svi računi u prijašnjem ZAP-u.

19. ožujka 2002. sastao se Upravni odbor ZKD-a, kako bi odlučio o predlaganju kandidata za dodjeljivanje Kukuljevićeve povelje i nagrade "Eva Verona". Imamo rok do 15. travnja da damo svoje konačne prijedloge za te nagrade, koje će biti uručene na 33. skupštini HKD-a u Daruvaru u rujnu ove godine.

Sa željom da Novosti stignu do svih naših članova - srdačno Vas pozdravljam!

Ž. Vrbanc

Iz narodnih knjižnica Primorsko-goranske županije u 2001. godini

Tijekom 2001. godine u nekoliko narodnih knjižnica Primorsko-goranske županije, zahvaljujući financijskoj podršci Ministarstva kulture i uložnim sredstvima osnivača, započeto je rješavanje prostornih problema. U Bribiru, središtu Vinodolske općine koja ima 3 646 stanovnika, za potrebe Narodne knjižnice i čitaonice Bribir rekonstruiran je prostor nekadašnje osnovne škole. Idejno rješenje i izvedbeni projekt adaptacije prostora i opreme izradio je Studio "Remik" iz Rijeke u suradnji s matičnom službom Gradske knjižnice Rijeka i ravnateljicom bibrirske knjižnice Ivankom Pavlič. Zgrada ima tri etaže: suteran, prizemlje i kat koji se, zbog konfiguracije terena, nalazi gotovo u razini glavnog mjesnog trga - jezgre starog grada Bribira na kojem je i spomenik kulture, Bribirska kula. Prema prihvaćenom idejnom rješenju knjižnica je smještena na kat na način da se otvorio ulaz s trga, a manja visinska razlika riješena je s nekoliko stepenica i rampom za invalide. Ukupna površina knjižnice, uključujući manje spremište koje će se urediti u suteranu, iznosi 250 m². U tijeku je opremanje knjižnice koje, prema projektu, izvodi poduzeće TVIN iz Virovitice kao najpovoljniji ponudilac. Knjižnica Lovran, koja djeluje kao ogranak Gradske knjižnice "Viktor Car Emin" Opatija, otvorena je 1997. godine u novom prostoru, ali većim dijelom s postojećom opremom. Upravo se nabavlja nova oprema u suradnji s AG Studijom iz Zagreba, a svečano otvaranje novoopremljenog prostora knjižnice predviđa se u sklopu obilježavanja Dana Općine Lovran u drugoj polovici mjeseca travnja. Za potrebe Narodne knjižnice i čitaonice "Halubajska zora" u općini Viškovo u pripremi su radovi na adaptaciji prostora u prizemlju društvenog doma Marinićima. Izvedbeni projekt izrađuje projektni studio "Kukin & Kocijan" iz Rijeke. Konačnoj odluci o budućem prostoru knjižnice, obzirom da predložena lokacija nije bila u općinskom središtu u kojem knjižnica sada djeluje u skućenim prostornim uvjetima, već u najvećem naselju općine, prethodila je 1999. godine,

na poticaj i u izvedbi Gradske knjižnice Rijeka, izrada Elaborata o smještaju, sadržajima i uslugama knjižnice općine Viškovo. Elaborat je izrađen na temelju stručne prosudbe i ispitivanja mišljenja stanovnika općine, rukovodeći se smjernicama Standarda za narodne knjižnice. Na izradi elaborata radio je tim stručnjaka sociologa i knjižničara. Anketno je istraživanje obavljeno na uzorku populacije stanovnika općine, a odgovori su obrađeni pomoću profesionalnog statističkog programa SPSS/PC+. Ovo želimo istaknuti kao primjer stručno utemeljenog dugoročnog promišljanja budućeg prostora knjižnice i njenih sadržaja uz dobru suradnju matične knjižnice s lokalnom samoupravom.

Više narodnih knjižnica u županiji obogatilo je svoje usluge uvođenjem interneta za korisnike. Pored knjižnica u Rijeci, Opatiji, Cresu, Malom Lošinj, Kastvu, Matuljima, Lovranu i Mošćeničkoj Dragi koje tu uslugu nude već duže vrijeme, tu mogućnost sada nude i knjižnice u Rabu, Novom Vinodolskom, Delnicama i Viškovo. Knjižnice u Krku, Kostreni i Crikvenici za sada imaju mogućnost pristupa internetu samo za djelatnike. S tim u vezi, matična knjižnica organizirala je edukaciju knjižničara za korištenje interneta i CD-ROM-ova. Radionice je vodila Milka Šupraha-Perišić, voditeljica informacijske službe, a organizirane su u tri stupnja: 1. Uvod u internet i osnove pretraživanja; 2. Elektronička pošta, hrvatski web prostor, neprimjereni sadržaji na internetu; 3. Napredno pretraživanje interneta. Ove godine ćemo nastaviti s provođenjem radionica, a cilj nam je obučiti sve djelatnike za korištenje ovih izvora s naglaskom na njihovu primjenu u narodnim knjižnicama.

Tijekom 2001. godine održana su u matičnoj knjižnici četiri radna sastanka s ravnateljima i voditeljima narodnih knjižnica na kojima je, osim o redovitoj tekućoj problematici, bilo riječi o izradi pravilnika o pružanju usluga i korištenju knjižnične građe, cjeniku usluga knjižnica, izradi godišnjeg programa rada i o mreži knjižnica županije. Matična služba posjetila je sve narodne knjižnice u županiji zbog uvida u stanje nabave i realizaciju ugovora s Ministarstvom, te pružila potrebnu stručnu savjetodavnu pomoć, osobito vezano uz reviziju i otpis knjižnične građe koji su provedeni u knjižnicama u Krku i Novom Vinodol-

skom. Matična knjižnica također je ponudila knjižnicama na svom području uslugu posredništva u međuknjižničnoj posudbi, što je koristilo nekoliko narodnih knjižnica.

Gradska knjižnica Rijeka, potaknuta vlastitim nemogućim prostornim uvjetima organizirala je okrugli stol "Knjižnica treba prostor - kakav i zašto" 14. studenog 2001. Gosti skupa Silva Novljan, savjetnica za narodne i školske knjižnice u NUK u Ljubljani i Josip Stipanov, ravnatelj NSK, naglasili su važnost odgovarajućih knjižničnih prostora, te razloge zbog kojih građani i lokalna zajednica trebaju nove knjižnice. Viljem Leban, ravnatelj Knjižnice Cirila Kosmača u Tolminu i Rajko Slokar, bivši ravnatelj Goriške knjižnice Franceta Bevka, kao i ravnatelj bjelovarske i zadarske knjižnice Marinko Iličić i Ivan Pehar su na primjerima svojih novoizgrađenih knjižnica to i potvrdili. Okrugli stol vješto je i duhovito moderirala ravnateljica Gradske knjižnice Rijeka Marija Šegota-Novak.

U suradnji s Knjižničarskim društvom Rijeka organizirana su dva izlaganja: Verena Tibljaš, voditeljica Dječjeg odjela "Stribor" Gradske knjižnice Rijeka održala je 27. rujna 2001. izlaganje o 67. općoj konferenciji IFLA-e, Boston, a dr. sc. Vesna Turčin 11. listopada 2001. o javnim knjižnicama u američkim savezanim državama New Meksiko i Alaska. U radu ovih skupova, pored ostalih, sudjelovao je veći broj knjižničara narodnih knjižnica županije.

Lj. Črnjar

Nova usluga Gradske knjižnice Rijeka - Odjel za samoučenje jezika

U studenom 2001., u Europskoj godini jezika, Gradska knjižnica Rijeka osigurala je svojim korisnicima novu uslugu, koliko nam je poznato, jedinu takve vrste u hrvatskim narodnim knjižnicama. Riječ je o projektu osnivanja Odjela za samoučenje jezika koji se pripremao već dulje vremena.

Ideja je potekla od kolegice Marie Montano iz *Bibliothèque Publique d'Information* – BPI iz Pariza koja je 1997. posjetila Gradsku knjižnicu Rijeka u sklopu programa Međunarodne konferencije “Narodne knjižnice - izazov promjena”, preko posjeta riječkih knjižničara BPI u Parizu i njihovom Odjelu za jezike, te uzvratnom posjetu kolegice Jostte Vuillaume Knjižnici zbog edukacije i instrukcija o metodama rada BPI. Uz razumijevanje Grada Rijeke koji je dao prostor za novi odjel na reprezentativnom mjestu u Rijeci, neposredno uz Dječji odjel, finacijsku potporu Instituta Otvoreno društvo u sklopu njihove potpore inovacijskim knjižničnim programima, građani Rijeke dobili su ovu vrlo korisnu novu uslugu. Uvođenjem ove usluge Gradska knjižnica Rijeka podupire učenje jezika, jezičnu i kulturnu raznolikost, doživotno učenje i dostupnost znanja općoj javnosti u skladu s ciljevima obilježavanja Europske godine jezika 2001. te Završnom deklaracijom Međunarodne konferencije: “Jezična raznolikost: Izazov za europske gradove i regije”, održane u Rovinju 22. - 23. ožujka 2001.

Uvođenjem ove usluge Knjižnica je omogućila i potakla korištenje novih informatičkih tehnologija koje će olakšati podučavanje i učenje stranih ili manjinskih jezika, uvjereni da učenje jezika daje ljudima veće mogućnosti i otvara ih prema novim kulturama i načinima življenja, da jezične vještine imaju značajnu ulogu u izgradnji uspješne suradnje preko granica, da poznavanje stranih jezika povećava mogućnosti zapošljavanja i pokretljivosti stanovništva itd. GKR kao narodna knjižnica i ovom uslugom nastoji na najbolji mogući način ispuniti zadatke na koje je obvezuju Unescov manifest i Kopenhagenska deklaracija s jedne strane, kao i podignuti svoj ugled i ugled knjižničarstva u javnosti s druge strane.

Inovativna i nova usluga Knjižnice naišla je na veliki interes njenih korisnika. Uslugu samoučenja jezika mogu prakticirati svi članovi Knjižnice, uz prethodnu predbilježbu termina, najviše četiri sata na tjedan. Korisnici mogu u ponudi od dvadesetak jezika pronaći brojne pakete za učenje svjetskih jezika (engleski, španjolski, francuski, talijanski, njemački, portugalski), zatim početne pakete za europske jezike (švedski, portugalski, irski, finski, norveški, češki itd.), te pakete za egzotične jezike kao što su japanski i ki-

neski jezik. Jezični paketi namijenjeni su različitim nivoima prethodnog znanja: neki od jezičnih paketa namijenjeni su dječjem uzrastu, drugi starijim početnicima, dok su neki namijenjeni već dobrim poznavateljima jezika za daljnje usavršavanje jezične kompetencije kroz zahtjevnije programe učenja i provjere stečenog znanja ili usavršavanje gramatike. Zbirka CD-ROM-ova uglavnom sadrži programe za samoučenje koji za pomoćni jezik pri učenju imaju neki od svjetskih jezika (najčešće engleski), uz izuzetak izdavača EuroTalk iz Velike Britanije te Algoritma koji pomoćne upute imaju na hrvatskom jeziku. U našem se dosadašnjem radu pokazalo da je interes za ovu uslugu velik, ponajviše za svjetske jezike, ali i za jezike koji se kod nas ne uče formalno kao što su to portugalski, švedski, kineski i japanski.

A. Silić

Projekt tinejdžerskih radionica u Gradskoj knjižnici Rijeka

Dječji odjel Stribor Gradske knjižnice Rijeka započeo je u jesen 2001. s posebnim programom tinejdžerskih radionica i radionica namijenjenih tinejdžerima. Program je proizašao iz zajedničke ideje tinejdžera - dugogodišnjih članova Dječjeg odjela GKR koji su, suočeni s potpunim nedostatkom sadržaja i prostora namijenjenih njima u našem gradu, odlučili upotrijebiti svoje izvore kreativnosti i pokrenuti svoje radionice prema osobnim afinitetima. Ta skupina djece, odrasla zajedno u dosadašnjim programima Dječjeg odjela, od jeseni nudi svojim vršnjacima sljedeće sadržaje: čitateljski klub Book café Moljac, radionicu kreativnog pisanja Magic pen, Internet radionicu Surf, radionicu engleskog jezika Help, stvaralačku radionicu Patchwork, radionicu opuštanja i rasonode Špaga, ekološku radionicu Eko-Koe, radionicu rasprave i druženja Ajmo, goli!, te šahovsku radionicu Šah-mat. Uz ove radionice, čiji su voditelji djeca, u isto vrijeme pokrenuta je i radionica prijateljstva Budimo prijatelji namijenjena tinejdžerima koju vodi odrasla osoba, te Teen Tea Time, neformalno druženje na engleskom

jeziku čije je voditeljstvo isprva također bilo povjereno odrasloj osobi, ali je s vremenom i ova radionica postala tinejdžerska.

Radionice se ostvaruju u prostorima Gradske knjižnice Rijeka – Dječjem odjelu Stribor, Odjelu za samoučenje i Narodnoj čitaonici Korzo, uz koordinaciju Verene Tibljaš, voditeljice Dječjeg odjela, te potporu ravnateljice GKR, Marije Šegota-Novak.

Program se već do sada pokazao izuzetno vrijednim i zanimljivim, ne samo djeci/mladima koji u njemu sudjeluju, njihovim roditeljima i učiteljima, već i sponzorima koji rado pristaju na suradnju pri različitim nagradnim igrama radionica, ali i medijima, koji i bez poziva dolaze i prate sadržaje. Tako je, među ostalima, i ekipa najdraže tinejdžerske TV emisije Briljanteen u dva navrata snimala Book café Moljac, što je u ožujku 2002. prikazano u programu HTV-a.

V. Tibljaš

Iz knjižnica Sisačko-Moslavačke Županije

Za razliku od knjižara kojih je sve manje, knjižnice u našoj regiji postoje u svakom gradu (6 gradova) i u 11 općina (od postojećih 13). Sve su knjižnice adaptirane, preseljene u bolje i veće prostore i formirani su knjižnični odjeli. U posljednje dvije godine osnovane su 3 knjižnice i čitaonice: u Martinskoj Vesi, Hrvatskoj Dubici i Donjim Kukuruzarima.

Donji Kukuruzari

D. Kukuruzari su općina smještena na putu za Hrvatsku Kostajnicu u kojoj su se naselili Hrvati iz Bosanske Posavine. Inicijativom Matične službe Narodne knjižnice i čitaonice i načelnika općine, a uz pomoć Ministarstva kulture uređen je prostor od 75 m². Prostor je u središtu sela Mečenčani, s malim predprostorom, sanitarnim čvorom i prostorom knjižnice koju je opremio AG studio. Knjižnični fond se obrađuje programom ISIS-OSA i odmah barkodira. Voditeljica Knjižnice i čitaonice je Kata Barišić koja je prošla edukaciju u matičnoj knjižnici. Početni

fond od 800 knjiga formiran je kupnjom iz sredstava Ministarstva kulture i poklonima. Kupljene su i društvene igre, a za početak rada s multimedijom Ministarstvo kulture kupilo je jedno računalo. Otvaranje knjižnice predviđa se za travanj ove godine.

Popovača

7. ožujka 2002. svečano je proslavljeno 50 godina postojanja Knjižnice i čitaonice Popovača. Direktorica Pučkog učilišta u Kutini, u čijem sastavu su knjižnice u Popovači i Velikoj Ludini, pozdravila je svečani skup. Svečanosti je bio nazočan načelnik Općine, predstavnik Županije i ravnatelj Narodne knjižnice i čitaonice Sisak, Goran Zagorac. Prigodni program priredili su učenici osmogodišnje škole Popovača, a vodila ga je Nives Jurkin, voditeljica knjižnice. Proslava je bila i prigoda da se zahvali na dugogodišnjem radu gospođi Nedi Dželalija koja se osvrnula na povijest razvoja Knjižnice i čitaonice u tom lijepom moslavačkom kraju. Kolegica je krajem 2001. godine otišla u zasluženu mirovinu. U skladu s osnovnim polazištem da je knjižnica kulturno-informacijsko središte svake lokalne zajednice, u 2001. godini uz inicijativu općine i Matične službe, te uz veliko razumijevanje Ministarstva kulture, krenuo je glavni projekt preseljenja knjižnice iz prostora od 75 m² u 255 m². U 2002. godini započeo je rad na drugoj etapi projekta koji će osigurati bolju dostupnost građe i informacija.

Velika Ludina

Priprema se proslava 30 godina postojanja Knjižnice i čitaonice u Velikoj Ludini, koja je doživjela u 2001. svoj veliki zamah. Uz inicijativu načelnika općine i knjižničarke Tatjane Žagar, knjižnica je preseljena u bivši prostor banke na trgu u samom centru mjesta. U prostoru od 100 m² formirani su svi odjeli, uključujući i odjel multimedije. Namješaj je kupljen od BV commerce-a iz Splita. U bivšem prostoru zalaganje knjižničarke nije toliko dolazilo do izražaja kao sada, poglavito kod djece i učenika. Kvaliteta promjene u funkcionalnosti i dostupnosti građe stavlja lokalnu samoupravu na razmišljanje o gradnji većeg i funkcionalnijeg prostora.

Narodna knjižnica i čitaonica Sisak – odjel Caprag

Početak 2002. godine Narodnoj knjižnici i čitaonici Sisak i Matičnoj službi pružio se razvojni izazov preseljenja Odjela Caprag iz prostora od 180 m² u 400 m². Vrlo brzo načinjen je izvedbeni projekt, a Grad Sisak odobrio je sredstva od 100.000,00 kn za građevinske radove na adaptaciji prostora. Izabran je izvođač radova, te se u roku od mjesec dana očekuje preseljenje odjela s postojećom opremom. Vjerujemo da ćemo uz pomoć Ministarstva kulture u drugoj fazi nabaviti opremu koja nedostaje i stvoriti novo, kvalitetno i jedino kulturno mjesto za učenje i zabavu u tom nekadašnjem radničkom naselju.

J. Jednačak

Web stranica Gradske knjižnice Slavonski Brod

U sklopu akcije "Internet u knjižnice" Gradska knjižnica Slavonski Brod je krajem veljače ove godine na internet postavila svoje prve web stranice (<http://www.gksb.hr>). Riječ je o dugoročnom projektu u kojem knjižnica izlazi iz svojih standardnih okvira obračujući se odsada sasvim drugačijem tipu korisnika – sve većoj on-line zajednici potencijalnih korisnika na internetu – koji na neki način knjižnici po prvi put mogu pristupiti na daljinu. Knjižnica kao zaseban entitet, pored onog fizičkog, ubuduće će zauzimati tzv. virtualni prostor što su ga stvorile globalne tehnologije suvremenih telekomunikacijskih veza, a koji sa sobom otvara i niz mogućnosti za unaprijeđenje postojećih te uvođenje novih usluga.

Web stranice su na početku svoga razvoja te se svode uglavnom na opis organizacijske strukture ustanove i njen povijesni prikaz, uz standardne obavijesti o uslugama. Tu se još nalaze informacije o događanjima u i oko knjižnice, te se javnost informira o novostima u poslovanju knjižnice vezanim za svima dobro poznati proces *automatizacije* kroz koji knjižnica danas prolazi. Na neki način

preslikana je slika knjižnice iz stvarnog fizičkog svijeta.

U kasnijem razvoju web stranica planira se sve veće integriranje vlastitog sustava usluga, od omogućavanja pretraživanja on-line kataloga knjižnice do uvođenja mogućnosti interakcije sa korisnicima na web stranicama, što će dodatno obogatiti postojeću lepezu usluga koje knjižnica pruža svojim korisnicima, prateći pri tom razvojne trendove sada već nezaobilazne informacijske tehnologije koja u tom području doživljava pravi procvat.

B. Bosančić

Gradska knjižnica Marka Marulića - Split

U strategiji razvoja i implementacije informacijske tehnologije u Gradskoj knjižnici Marka Marulića u Splitu, planirana je postupna automatizacija njenih poslova u svim odjelima. Tako se u Odjelu za odrasle korisnike Bol-Plokite, koji se nalazi u Tolstojevoj ulici 32 i ima najveći porast broja korisnika, 18. veljače ove godine započelo s automatiziranom posudbom u programu MEDVED, tzv. CIBIGA. Trenutno je u Odjel Bol-Plokite upisano 4560 korisnika, i to je već četvrti odjel Gradske knjižnice u kojem se započelo s automatiziranom posudbom. Nakon što je u proteklj 2001. god. obavljena računalna obrada "staroga" fonda (klasifikacija, reklasifikacija i katalogizacija), koja se odvijala uz tekuću obradu novih izdanja, na samom je Odjelu reinventarizirano i barkodirano 20.376 svezaka staroga fonda knjiga, čime su obavljene potrebne pripreme za početak automatizirane posudbe.

Brz razvitak računalne i informacijske tehnologije, ali i nadasve izrazito zalaganje i interes knjižničara za njezinu primjenu, te važnost njihove uloge u procesima oblikovanja i upravljanja informacijama povećavaju uspješnost poslovanja i osiguravaju daljnji razvitak ove knjižnice.

G. Miolin

Stručni skupovi školskih knjižničara u Vukovarsko-srijemskoj županiji

U tekućoj školskoj 2001./2002. godini županijska matična knjižnica, Gradska knjižnica i čitaonica Vinkovci, organizirala je dva stručna skupa školskih knjižničara, 24. listopada 2001. godine u Gradskoj knjižnici Županja i 12. ožujka 2002. godine u Gradskoj knjižnici Vukovar. Naime, stručne skupove školskih knjižničara organizirali smo u školskim knjižnicama diljem Županije, ali budući da su ove dvije narodne knjižnice u prošloj godini doživjele renesansu, bilo ih je ugodno posjetiti i vidjeti.

2001. godina zauzet će značajno mjesto u knjižničarstvu Vukovarsko-srijemske županije, jer te su godine u njoj obnovljene, proširene, opremljene i svečano otvorene navedene gradske knjižnice. Njihovo uređenje najvećim dijelom financiralo je Ministarstvo kulture Republike Hrvatske. Gradska knjižnica Vukovar otvorena je 8. svibnja 2001. godine, a županijska knjižnica 15. listopada 2001. Godine, kada je obilježila i 140 godina postojanja, te je tom prigodom i Mjesec hrvatske knjige 2001. otvoren u Županji. U navedenim knjižnicama postoje sada svi uvjeti za kreativan i kvalitetan rad, no treba ih još kadrovski upotpuniti i ojačati kako bi mogle svojoj lokalnoj korisničkoj zajednici ponuditi široki spektar usluga.

Na stručnom skupu u Županji 24. listopada 2001. godine predstavljena su izdanja knjiga Leksikografskoga zavoda Miroslav Krleža iz Zagreba, neophodna referentnim zbirkama školskih knjižnica. Zatim je slijedilo zorno izlaganje o smještaju knjižnične građe, te iskustvo jedne školske knjižnice u Norveškoj. Prof. Ivanka Đurđević, knjižničarka u Poljoprivredno-šumarskoj školi u Vinkovcima boravila je sa kolegama iz svoje škole u jednoj poljoprivrednoj školi u Norveškoj, te je tom prilikom bila u školskoj knjižnici OKSNEVAD VIDARE GAANDE, te je uz obilje slikovnih priloga iznijela vrlo interesantne pokazatelje:

- norveško školstvo je decentralizirano, u primjenjuje se problemska nastava;

- školska knjižnica je financijski neovisna, politiku knjižnice vodi knjižničar, poštuju se želje korisnika;

- knjižnični fond navedene knjižnice broji oko 4000 naslova – dvije trećine je stručna literatura, a jedna trećina je lektira, ima 120 naslova stručnih časopisa, tjedni i dnevni tisak, izuzetno je bogata referentna i video zbirka;

- lektira nije vezana za gradivo, učenicima su obvezni pročitati samo jednu lekturu godišnje;

- stručne oznake su u boji prema sadržaju knjige;

- knjižnica je umrežena, priključena na internet, u čitaonici ima 10 računala, 20 čitaoničkih mjesta, a na raspolaganju su printer i fotokopirni stroj.

U Vukovaru je 12. ožujka 2002. godine gošća stručnog skupa školskih knjižničara bila mr. sc. Dinka Kovačević, knjižničarka u Osnovnoj školi Antuna Mihanovića u Slavskom Brodu. Teme vodilje ovoga stručnog skupa bile su:

- koncepcija i organizacija županijskog stručnog vijeća stručnih suradnika školskih knjižničara. U Vukovarsko-srijemskoj županiji ima 65 škola, 50 osnovnih i 15 srednjih škola. Zadužena voditeljica županijskog stručnog vijeća stručnih suradnika školskih knjižničara bila je spriječena doći na skup, te je mr. sc. Kovačević obrazložila ovu problematiku, i

- radionica “što, kako, kada i zašto u školskoj knjižnici?”, izvedena na 13. proljetnoj školi školskih knjižničara u Novom Vinodolskom u izvedbi voditeljica mr. sc. Dinke Kovačević i mr. sc. Jasmine Lovrinčević. Kod nas je radionicu vodila sama mr. sc. Kovačević, a kolege školski knjižničari su bili ugodno iznenađeni do kakvih su sve saznanja došli kroz ovu radionicu.

E. Pezer

Potičemo kreativnost djece u narodnim knjižnicama Zadarske županije

U organizaciji Matične službe i Dječjeg odjela Gradske knjižnice Zadar, 19. ožujka 2002. godine održana je radionica u Knjižnici i čitaonici Gračac s ciljem poticanja kreativnog rada s djecom u narodnim knjižnicama Zadarske

županije. Radionicu je vodila Dajana Brunac, dipl. knjižničar u Dječjem odjelu zadarske knjižnice. Knjižnica i čitaonica Gračac uređena je uz pomoć Ministarstva kulture RH, Zadarske županije i Općine Gračac, a otvorena je u svibnju 2001. godine. Djeluje u prostoru od 160 m², a opremljena je najosnovnijom opremom: policama, stolovima i stolicama. Zahvaljujući donacijama, Knjižnica je dobila grijanje i veći broj knjiga za djecu i odrasle.

Voditeljica Knjižnice Kornelija Belak organizirala je, u suradnji s učiteljicama, posjet Knjižnici učenika drugog i četvrtog razreda Osnovne škole “Nikola Tesla”, uz sudjelovanje djece - stalnih posjetitelja Knjižnice. Susret je započeo s nekoliko uvodnih riječi o aktivnostima koje se organiziraju na dječjim odjelima knjižnica. Cilj je bio pokazati djeci i njihovim učiteljicama da knjižnica, osim za posuđivanje knjiga, može poslužiti i kao mjesto za održavanje literarnih i likovnih radionica, sata lektire, igraonica, itd. Kao uvod, odigrali smo Igru imena koja je stvorila poticajnu i opuštenu atmosferu. Uslijedila je priča Shel Silversteina Dobro stablo, prikladna za djecu različite dobi. Priča o stablu potakla je djecu na aktivno sudjelovanje u razgovoru koji je uslijedio o doživljaju priče, njihovim iskustvima u odnosima s drugim ljudima, o prijateljstvu i o dobrim djelima. Pozitivno ozračje iz priče nastavilo se i kroz igru Klupko dobrih želja. Djeca su dodavala jedna drugima klupko, sve dok istom niti nisu bili povezani u mrežu koja je simbol uzajamne povezanosti. Na nov i drugačiji način, uz pomoć ploče i aplikacija od filca, ispričana je priča Kozlići i trol. Nakon slušanja, djeca su sama pokušala ponoviti priču na isti način. Druženje se nastavilo razgovorom o proljeću, koji je bio uvod u likovnu radionicu. Od kartonskih tuljaka, kolaž i krep papira te kartonskih umetaka za jaja obojanih temperom, izrađivali smo narcise. Dio gotovih radova ostao je u Knjižnici, a dio su djeca odnijela sa sobom kao ukras za svoju učionicu. Naše druženje je završilo kratkom prezentacijom o tome što se sve može napraviti od kartonskih tuljaka. Djeca su poželjela da sljedeća radionica bude već sutra. Nadamo se da će ovaj susret potaknuti djecu na što češći boravak u Knjižnici.

U organizaciji Matične službe i Dječjeg odjela ovakvi su se susreti održali

i u drugim narodnim knjižnicama. Planira se i dalje poticati rad s djecom, posebno u knjižnicama gdje ne postoje posebni odjeli za djecu i njima primjerena oprema. Tako se u javnosti, a posebno kod osnivača knjižnica, stvara slika o tome što suvremena narodna knjižnica treba ponuditi korisnicima, posebno djeci. Ta saznanja doprinijet će boljem odnosu osnivača prema knjižnicama, posebice s obzirom na njihovo uređenje i opremanje.

*D. Brunac
D. Kamber-Kontić*

140 godina Gradske knjižnice Županja

Gradska knjižnica Županja ima izuzetnu čast slijediti tradiciju knjižničarstva kao najstarija knjižnica u slavonskoj Vojnoj krajini. Začeci osnivanja knjižnice i čitaonice u Županji sežu u doba Hrvatskog narodnog preporoda, no zbog Bachova apsolutizma knjižnica je osnovana ukidanjem apsolutizma - 1861. godine. Važno je spomenuti osnivače knjižnice i čitaonice jer nam brojni časni ne-Hrvati ukazuju na strukturu stanovništva i na činjenicu kako su, sredinom 19. stoljeća, skrbili za potrebe hrvatskog življa, za prosperitet hrvatskog jezika, kulture: Novaković - nadporučnik, Perakić - trgovac, Minacki - major, Brunschmid M. - trgovac, Hoffer - kotarski liječnik, Margetić - solarski činovnik, Eleš - prijatelj, Benaković - poštar, Maršić - učitelj, Karić - kapetan, Kerečki - solarski činovnik, Tomašić. pl. - nadporučnik, Lochert - gostioničar, Hell - šumar. Oni su začeli tradiciju knjižničarstva u županjskoj Posavini koja bez prekida traje 140 godina prolazeći kroz burna razdoblja hrvatske povijesti. Knjižnica je vremenom rasla, mijenjala ustroje, društvena uređenja, no primarno je obnašala svoju prvotnu zadaću - skrb za knjigu i čitatelje.

Usred Domovinskog rata knjižnica se uspijeva izdvojiti iz Narodnog sveučilišta Županja, osamostaliti u ustanovu od posebnog društvenog interesa, te kao takva djeluje od 1993. godine. Unatoč više od 1300 dana neprekidne "opće opasnosti" zbog silnog granatiranja iz Bosne, knjižnica je jedina u Vukovarsko-srijemskoj županiji ostala neoštećena, pa su 1998. godine započeti radovi na adapta-

ciji i opremanju prostora u prizemlju stare škole u centru grada. Zahvaljujući razumijevanju Ministarstva kulture RH nakon tri godine knjižnica je u potpunosti obnovljena i opremljena novim policama, informatizirana, spojena na internet, te svojim Posudbenim, Dječjim i Studijskim odjelom predstavlja izuzetno ugodan prostor za korisnike kojih je iz dana u dan sve više.

Izuzetnu čast županjska knjižnica je imala 15. listopada 2001. godine kada je u sklopu obilježavanja 140. obljetnice obilježen početak Mjeseca hrvatske knjige čemu je nazočilo više od 250 knjižničara iz cijele Hrvatske kao i mr. Branka Šulc, pomoćnica ministra kulture RH. Samu obnovljenu knjižnicu svečano je otvorio dugogodišnji djelatnik knjižnice - Ivan Bačoka.

U tijeku je nabava programa Crolist i servera za knjižničku računalnu mrežu, čime se želimo uključiti u sustav umreženih knjižnica Hrvatske, te se preko osnivača - Gradskog vijeća grada Županja, pokušava iznaći mogućnost zapošljavanja barem još jednog djelatnika.

J. Buljan

Marketing: od koga učiti?

Na sljedećoj godišnjoj skupštini HKD-a "Upravljanje promjenama u hrvatskim knjižnicama" jedna od podtema je "Marketing knjižničkih usluga".

Za razliku od marketinga orijentiranog na proizvode (1), posljednjih 30-ak godina možemo pratiti razvoj društvenog marketinga (social marketing). Dok prvi nastoji povećati proizvodnju, prodaju i najnižu granicu profitabilnosti pomoću agresivne prodaje i putem promocije proizvoda kao robe (2), društveni marketing (3) se ne bavi maksimiziranjem profita, već podizanjem nivoa korisnikovih namjerenja (user satisfaction) (4,5). Neki autori to zovu "inženjering zadovoljstva korisnika" (6). Marketinške strategije primijenjene na knjižnice posebno akcentiraju značenje uzastopnog poboljšanja usluga i inovacija (7).

Koncepcija marketinga je razumljivija ako razmišljamo o pojmu "marketinškog ciklusa" - radi se o slijedu logično povezanih, svrhovitih analiza i akcija koje smjeraju da unaprijede komunikaciju iz-

među davatelja i korisnika usluga, a krajnji cilj je transfer znanja (8).

Literatura konzultirana u članku M. F. King (9) uključuje vladina izvješća, novinarske članke, seminarske spise, konferencijske i simpozijске zbornike, kao i monografije koje se bave specijalnim knjižnicama u industrijskom okružju.

Strategiju marketinga moramo implementirati u naše knjižnično poslovanje (10) i izgraditi marketinški informacijski sustav (MIS) (11). Na primjenu marketinga nailazimo u svim vrstama knjižnica, kako u narodnim (12), tako i u školskim (13), znanstvenim (14 i 15) i specijalnim.

Popis literature

1. Kotler, Ph. - G. Armstrong. Marketing : An Instruction. - Englewood Cliffs, N.J. : Prentice Hall Int., 1987.
2. Kotler, Ph. Principles of marketing. - Englewood Cliffs : Prentice Hall, 2000, XV, 785 str.
3. Kotler, Ph. i E.L. Roberto. Social marketing : strategies for changing public behavior. New York, 1989, XII, 401 str.
4. Kotler, Ph. et. al. Strategic Marketing for Nonprofit Organizations : Cases & Readings. - Englewood Cliffs : Prentice Hall Int., 1987.
5. Sargeant, A. Marketing management for Nonprofit Organization. Oxford, 1999, XIII, 304 str.
6. The Marketing of Library and Information Services / B. Cronin, Ed. - London : Aslib Reader Series, Vol. 4, 1981.
7. Cronin, B. Improving your I.Q. Innovation Quotient. - Information and Library Manager, Vol. 5, December 1985, No. 3, str. 25-32
8. Kotler, Ph. Upravljanje marketingom : analiza, planiranje, primjena i kontrola. Zagreb, 2001, XXXXI, 848 str.
9. King, M.F. The Marketing Approach Applied to Special Libraries in Industry : A Review of the Literature. - Science and Technology Libraries in Museum and Aquariums, Vol. 6, No. 1/2, str. 119-152
10. Hartridge, D. - G. Barker - Ch. Nicolson. Implementing a marketing strategy. - Public Library Journal, 1966, Vol. 11, No. 3, str. 65-68
11. Jand, J.J. - G. Klein - J. Motwani - I. Balloun. An Investigation of Marketing Managers Dissatisfaction with Marketing Information Systems. - International Journal of Information Management, Vol. 17, 1977, No. 2, str. 115-121
12. Rowley, R. Promotion and marketing communications in the information marketplace. - Library Review, 47, 1998, 7/8, str. 383-387
13. De Sáez, E.E. Marketing The School Library. - School Library, Vol. 44, 1996, 1, str. 8-10
14. Harrington, D.L. Spinning an academic web community : measuring marketing effectiveness. - Journal of Academic Librarianship, 27(3), 2001, str. 199-207
15. Cruikshank, J. - D.G. Novak. Marketing reference resources and through a university outreach program. - Reference Librarian, 73, 2001, str. 265-280

Đ. Lujanović

Priprema izlaganja na posteru – muka ili izazov?

Poster nije ni članak ni izlaganje. On je posebna forma komuniciranja znanstvenih ideja i rezultata te kao takav može prenositi samo neke vrste sadržaja i zahtijeva točno određene postupke izrade, oblikovanja i prezentacije. Njegova namjena je da u općim crtama izloži istraživačku ili znanstvenu informaciju u obliku koji omogućuje laku percepciju sadržaja za samo par minuta i, kao krajnji rezultat, na licu mjesta izazove razmjenu ideja između autora i posjetitelja skupa.

Najvažniji dio postera je njegov sadržaj. Česta je pogreška pokušaj prikazivanja čitavog znanstvenog rada ili članka, što ne može uspjeti zbog prirode ovog medija koji je namijenjen brzom upoznavanju s istraživačkim ili znanstvenim radom ili dijelom tog rada. Publika koja je privučena sadržajem izloženim na posteru narueit će ili potražiti poslije konferencije integralni tekst rada/članka. Ovisno o publici, odlučit ćemo koje gledalište našeg istraživanja je najvažnije prikazati. Za neupućenu publiku, primjerice, uvrstit ćemo i popratne informacije i definicije te primjene rezultata, a za publiku već upoznatu s istraživanjem prikazati samo jedinstvena dostignuća i staviti naglasak na “sirove” rezultate. Vizualna priroda postera ograničit će nas i u smislu područja istraživanja koje možemo prikazati. Ovaj medij bolje će poslužiti prikazu “grafikona frekvencija dnevnog korištenja pristupa Internetu u narodnoj knjižnici prema dobi korisnika” nego za prikaz “tomizma u Joycea”.

Organizacija sadržaja

Započinje se izradbom natuknica za cijeli sadržaj, koje se zatim nadopunjuju kratkim poglavljima ili numeriranim listama. Ovisno o veličini postera i broju ilustracija, imamo mjesta za oko 500 do 1500 riječi. Naslov je najbolje postaviti na vrh, cijelom dužinom postera. Može sadržavati naslov djela, imena autora, institucije i redni broj postera (određuje ga organizator skupa). Uvod obično dolazi u gornji lijevi dio postera, a sastoji se od tri do pet kraćih rečenica. Ovdje se objašnjava problem i navodi kratka izjava o

motivaciji rada. Poster je priča o istraživačkom ili znanstvenom radu. On treba sadržavati opis metoda istraživanja, prikaz rezultata i sažetak rada. Sve ovo treba prenijeti s malo detalja, a dodatna objašnjenja autor mora pružiti na licu mjesta. Zaključak, kao i u drugim radovima, treba biti vrlo kratak i čitatelju pružiti jasnu poruku.

Grafički elementi

Grafičkom oblikovanju teksta i ilustracija na posteru treba pridati više pozornosti nego u tradicionalnom izlaganju ili članku. On mora privući čitatelja izdaleka, biti lako čitljiv, ne prešaren. Poster je primarno vizualan medij, a tekst služi kao podrška i pojašnjenje ilustracija, tako da je optimalan odnos 20% teksta, 40% ilustracija i 40% praznina. Pomoć pri izradi postera su već predloženi prijelomi u kompjutorskim programima poput Quarka, PageMakera ili PowerPointa. Uputno je koristiti dvostruki prored između redaka i poravnati tekst po lijevoj margini. Tekst mora biti čitljiv s udaljenosti od dva metra. Najbolje je koristiti slova bez serifa (krovnih crta), kao što su *Arial* i *Futura* u Windowsima, a *Helvetica* za Macintosh sustav. Za naslove paragrafa obično se rabe slova veličine 36 točaka, za popratni tekst 24, a ostalo 18 točaka.

Kao objašnjenje procedure, opis korištene opreme ili prikaz rezultata mogu poslužiti ilustracije poput grafikona, dijagrama toka, fotografija ili tabela. Oni će ne samo privući čitatelja posteru, nego i olakšati brže razumijevanje rada, bez dubljeg ulaženja u tekst postera. Boju koristimo da bismo osvježili poster, vizualno grupirali elemente sadržaja i privukli pozornost najvažnijim dijelovima rada. Uporaba boje olakšava i čitanje dijagrama i grafikona. Ipak, boju treba znati koristiti s mjerom, pa je uputno ograničiti se na jednu do četiri boje koje ćemo do sljedno upotrebljavati kroz cijeli poster¹.

Materijali

Najjednostavnije je, ali i najskuplje, otisnuti u boji kompjutorskim programom izrađen poster na papir velikog formata.

Ako nam to nije dostupno, poster odijeljen u logičke cjeline možemo otisnuti na papire veličine A4 koje ćemo odmah, ili u prostorijama konferencije, pričvrstiti dvostranim selotejpom, ljepljivom spreju ili čavličima na nosač (tvrdi karton, ploču stiropora ili kombinaciju kartona i spužve, koja je lagana, a čvrsta). Neke konferencije imaju pripremljene, tkaninom presvučene nosače na koje se poster ili njegovi dijelovi pričvršćuju velcro trakama prilijepljenima na poleđinu papira. Papiiri na kojima su otisnuti dijelovi postera mogu se i plastificirati, kako se ne bi savijali od vlage ili zaprljali pri transportu. Važno je sve materijale osigurati od oštećenja te na svaki dio napisati svoje podatke. Dobro je imati i duplikat materijala u digitalnom obliku, koji se u najgorem slučaju može rekonstruirati na licu mjesta.

Prezentacija postera

Autor postera mora biti spreman na puno razgovora s posjetiteljima o radu izloženome na posteru i o načinima poboljšavanja svojega rada. Treba pripremiti odgovore na sva pitanja koja bi mogla biti postavljena (apsolutno sve o radu na posteru, te općenito o sličnim ili nadređenim projektima). U programom određeno vrijeme (ako ono nije predviđeno, nabolje je da autor sam pri dnu postera postavi obavijest o terminu, dovoljno je po dva sata dnevno) autor mora stajati pored postera, ne ometajući pogled, niti agresivno započinjući razgovor s posjetiteljima. Uz usmena objašnjenja dobro je pripremiti i popratne materijale (brošure, fotokopije relevantnih članaka ili literature) koje možemo dijeliti zainteresiranima.

Zaključak

U zaključku bih htjela pozvati organizatore konferencija da s posebnom pozornošću pristupe organizaciji izlaganja na posterima, koja su sve popularnija, te imajući u vidu brzinu kojom raste broj novih istraživačkih i znanstvenih informacija koje trebaju nov način stizanja do publike, i sve potrebniija. Izlaganja na posterima moraju biti najavljena u pro-

gramu skupa, a organizator mora osigurati kratke upute (format postera, količina teksta, način transporta...), prostor, materijal za izradu i postavljanje, te određeno vrijeme za prezentaciju postera, te o svemu na vrijeme obavijestiti autore i sudionike skupa. Moglo bi se razmisliti i o nagradama za najbolje postere, te drugim metodama ohrabrivanja ovakvog načina izlaganja. Knjižničarstvo bi se u svakom slučaju pri uvrštavanju izlaganja na posterima u konferencije, a sami knjižničari pri izradbi postera, trebali voditi uputama svoje krovne institucije – IFLA-e (*Poster Sessions in Library Science*:

Guidelines 1984. // IFLA Professional Reports Series, No.3).

J. Matovina

Izvori:

Cranor, Lorrie Faith. *Research Posters 101* // ACM Crossroads : Student Magazine, 3.2 (24.01.2001.). URL: <http://info.acm.org/crossroads/xrds3-2/posters.html>. (09.03.2002.).

Hammarling, Sven; High, Nicholas J. *How to Prepare a Poster* // SIAM News, 29, 4(1996). (03.10.1996.). URL: <http://www.siam.org/siam-news/general/poster.htm>. (09.03.2002.).

IFLA. *Guidelines for Poster Sessions* // 68th IFLA General Conference and Council : Libraries

for Life: Democracy, Diversity, Delivery, August 18th - 24th 2002, Glasgow, Scotland. (24.01.2002.). URL: <http://www.ifla.org/IV/ifla68/poster-02.htm>. (09.03.2002.).

Radel, Jeff. *Developing a Poster Presentation*. (07.1999.). URL: http://www.kumc.edu/SAH/OTEd/jradel/Poster_Presentations/PstrStart.html. (09.03.2002.).

Schmidmeier, Dieter. *Poster Sessions in Library Science: Guidelines* // IFLA Professional Reports Series No 3.(1984).

Tanhofer, Nikola. *O boji*. Zagreb : Akademija dramske umjetnosti : Novi Liber, 2000.

Smjehuljice

Informativna služba u narodnim knjižnicama dolazi u doticaj s različitim upitima i odgovorima. Između mnoštva upita i odgovora ima i onih netočnih, ali duhovitih. Takve duhovitosti informatori iz Knjižnice Medveščak imenovali su kao “biseri mudrosti” ili “Bespuća korisničkih bisera”. Najzanimljivije upite upisuju u bilježnicu gdje su ih nakupili lijep broj.

Sve je počelo od mlade kolegice informatorice kada ju je korisnik upitao gdje je Vojnović a ona mu je, misleći na svoga muža, odgovorila da je otišao na službeni put. Jedna takva pogreška probudila je zanimanje za zapisivanje brzopletih i površnih upita.

Neke je pogreške lako riješiti i ponuditi pravu informaciju, druge malo teže, a neke nikada ne budu odgovetnute.

Što učiniti kad korisnik upita: “Imate li tartufa?”. Reći: “Pogriješili ste, mi nismo restoran”, ili bez riječi otići do police na kojoj se nalaze Molierove knjige među kojima ćete pronaći Tartuffea. Ali, ako vas starija gospođa upita: “Imate li Prostih?”, zamislit ćete se da li to ona govori o prostacima ili o Proustu. Upita li vas fina dama za Petardu, zbunit će vas što će toj gospođi eksploziv, ali ako ne ispalite odmah negativan odgovor saznat ćete da to njenom srednjoškolu treba Francesco Petrarca. Malo teže će vam ići ako neka baka ili djed upitaju samo za Latina Tinovića, ali ako uz taj naslov traže još i Biljku kod Bistrice Besne dosjetit ćete se da se tu radi o Krležinom Povra-

tku Filipa Latinovića i Bitki kod Bistrice Lesne. Začitate li se i netko vas prekine usred zanimljivog teksta riječima: “Trebam Sada ko hoće živjeti”, možda ćete se zbuniti, osobito ako ne radite na dječjem odjelu. Što ćete tek pomisliti ako vas neki stariji gospodin uljudno zamoli: “Molim vas, dajte mi Čarobni šamar”. Uljudno ošamariti gospodina ili zastati pa ga priupitati kako on to misli. Budete li strpljivi saznat ćete da se radi o knjizi Nikoleskija Vanče Čarobni samarčić. Možda vas uhvati strah ako neki mladi srednjoškolac svoju želju izrazi riječima: “Uzeo bih sidu od Kornelije”. Proniknete li malo bolje u njegov upit, možda ćete prepoznati Pierrea Corneillea i njegovu knjigu Cid. Ima i takvih korisnika koji vam vrlo hrabro izjave: “Želim Samo jednu ljubav”. Možda vam ni na kraj pameti nije da je to zapravo Svanova jedna ljubav (M. Proust). Ako vas netko upita: “Imate li vi Retrovizor”, mirne duše možete odgovoriti da je gospodin zalutao jer on nije u trgovini auto dijelovima nego u knjižnici. Ali i u knjižnici se svašta nađe pa bi, razmislite li malo bolje, i takvom korisniku mogli ispuniti želju pronađete li mu među Gogoljevim knjigama i Revizora.

Iskoristimo li značenje riječi revizor i sami se ubacimo u ulogu revizora, otkrit ćemo još mnogo, mnogo zanimljivosti iz rada s korisnicima. Kako revizor zastaje na nekim slučajevima, tako će zastati i na duhovitom slučaju jedne informatorice koja se naslušala raznih upita pa je i sama odgovorila u istom stilu. Na zamolbu već

zrelog srednjoškola: “Dajte mi Stolicu A. B. Šimića”, mrtva hladna odgovorila je: “Takav majstor kod nas ne pravi stolice”.

Želite li postati isljednik, slijedite sljedeće priloge iz korisničkih upita:

Ilijada od Odiseja, Don Kameron, Od Tadijanovića Srebrene svinje, Ljudi u žitu, Mi djeca iz vrta ZOO, Kombajn, Barun Švenk, Darvilova Svinjska farma, Od Bokca Emiliju Grandet, Od Balzaka Čaća izgorio, U očekivanju Golgote, Dječak u kukuruzu, Mačak u vreći, Muškarčina bez brkova, Gostioničarka Miladinka, Uhvaćena Goropadnica, Luđački zapisi, Potkovani Prometej, Hamlet i Kojot, Od nekog Junoša Ošišanu balerinu, Robinzona Kruza od De Gola, Fukovo platno i Bez teškoća do Begovića.

... i još malo zabave:

“Zanima me kad mi ističe rok trajanja”, “Imate li popis knjiga koji bi ja volio čitati”, “Gdje se nalaze Sveovi”, “Dajte mi jednu pravu mušku knjigu”, “Jesam li dobio stari odjel”, “Ja bih vratio knjigu ali imam dugačku zakasninu”, “Imate li knjižice za nezalice”, “Možete li mi produžiti rok trajanja”, “Ja bih se uknjižila u knjižnicu”,

...a za kraj jedan informatorski biser na kraju radnog dana:

- Jeste li ugasili bojler? (kompjuter).

M. Tica

MINISTARSTVO KULTURE

Na temelju članka 46. stavka 2. Zakona o knjižnicama (»Narodne novine« br. 105/97, 5/98. i 104/00), a na prijedlog Hrvatskoga knjižničnog vijeća i uz prethodnu suglasnost ministra prosvjete i športa i ministra znanosti i tehnologije, ministar kulture donosi

PRAVILNIK O REVIZIJI I OTPISU KNJIŽNIČNE GRAĐE

Članak 1.

Ovim se Pravilnikom utvrđuje postupak i određuju rokovi revizije knjižnične građe, te otpis knjižnične građe.

Odredbe ovoga Pravilnika o otpisu knjižnične građe ne primjenjuju se na knjižničnu građu iz članka 45. stavka 2. Zakona o knjižnicama.

Članak 2.

Knjižnice su obvezne provoditi redovite revizije svojih fondova knjižnične građe periodično, ovisno o obimu knjižnične građe i to:

Broj jedinica knjižnične građe	Period obveznog provođenja revizije
do 10 000 jedinica	svake 4 godine
do 50 000 jedinica	svakih 6 godina
do 100 000 jedinica	svakih 8 godina
do 250 000 jedinica	svakih 10 godina
do 500 000 jedinica	svakih 12 godina

Knjižnice s više od 500.000 jedinica knjižnične građe, reviziju provode kontinuirano, tako da se cjelokupni fond obuhvati revizijom tijekom 20 godina.

Članak 3.

Revizija knjižnične građe se, osim u slučajevima utvrđenim člankom 2. ovoga Pravilnika, obvezno provodi i nakon preseljenja, požara, poplava, potresa, krađa i ratnih razaranja.

Revizija se provodi i u slučaju preuzimanja poslova voditelja zbirke knjižnične građe koja ima svojstvo kulturnoga dobra.

Članak 4.

Knjižnice su dužne o početku i trajanju postupka revizije unaprijed obavijestiti korisnike i odrediti rok za povrat građe koja nije na vrijeme vraćena.

Knjižnice će rad s korisnicima prilagoditi postupku provođenja revizije, te tijekom revizije omogućiti vraćanje knjižnične građe, a korisnike radi posudbe uputiti u druge knjižnice.

Članak 5.

Odluku o provođenju revizije donosi ravnatelj samostalne knjižnice, odnosno voditelj knjižnice koja je u sastavu druge ustanove.

Povjerenstvo za provođenje revizije (u daljnjem tekstu Povjerenstvo) imenuje se aktom kojeg donosi Upravno vijeće knjižnice na prijedlog ravnatelja samostalne knjižnice, odnosno Upravno vijeće ustanove u čijem je sastavu knjižnica na prijedlog voditelja knjižnice u sastavu, odnosno ravnatelj samostalne knjižnice koja ima do pet zaposlenih. Aktom o imenovanju Povjerenstva određuju se njegove zadaće: pripremanje građe i dokumentacije, provođenje postupka revizije, utvrđivanje stvarnog stanja knjižnične građe i njene materijalne vrijednosti, utvrđivanje posljedica nastalih uporabom knjižnične građe. Istim aktom određuje se i rok za obavljanje zadaća povjerenstva.

Povjerenstvo po obavljenoj reviziji predaje ravnatelju samostalne knjižnice, odnosno voditelju knjižnice u sastavu, zapisnik o reviziji, prijedlog o otpisu s popisom građe za otpis i s prijedlogom o načinu postupanja s otpisanom građom. Nakon što ga ravnatelj, odnosno voditelj prihvati, taj se zapisnik s popratnim priložima i prijedlozima dostavlja nadležnoj matičnoj knjižnici.

Članak 6.

Knjižnice su dužne i bez prethodno provedene revizije po potrebi odvajati za otpis dotrajalu i zastarjelu knjižničnu građu.

Otpis provodi Povjerenstvo koje se imenuje na način propisan u članku 5. stavku 2. ovoga Pravilnika.

Članak 7.

Količina otpisane knjižne građe trebala bi se, u odnosu na cjelokupni fond knjižnice, kretati u granicama sljedećih postotaka:

- do 2% godišnje za uništenu građu
- do 1% godišnje za dotrajalu građu
- do 2% godišnje za zastarjelu građu.

Otpis neknjižne građe trebao bi se kretati u granicama sljedećih postotaka:

- do 30% godišnje za igračke
- do 10% godišnje za kompakt-diskove
- 10-20% godišnje za audio-vizualnu građu.

Postotak otpisa može biti i veći u slučajevima iz članka 3. stavka 1. ovoga Pravilnika.

Sva otpisana knjižnična građa evidentira se u knjizi inventara i u katalozima.

Članak 8.

Sva otpisana knjižnična građa obilježava se posebnim pečatom. Pečat je podijeljen u tri polja: jedno gornje i dva donja. U gornjem polju upisan je naziv knjižnice, a u lijevom donjem polju riječ OTPISANO. Donje desno polje je prazno radi upisivanja datuma provedbe revizije, te broja odluke o reviziji i otpisu. Dimenzije pečata su 5 x 2,5 cm. Pečat se stavlja uz oznaku inventarnog broja.

Članak 9.

Popisi otpisane knjižnične građe koja je uništena, dotrajala i zastarjela dostavljaju se na uvid nadležnoj matičnoj knjižnici, a potom Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici.

Na temelju zaprimljenih popisa otpisane građe, prvenstveno matične knjižnice, a zatim Nacionalna i sveučilišna knjižnica, mogu u roku mjesec dana uputiti knjižnici zahtjev da im se dostavi otpisana građa. U slučaju nezainteresiranosti za ponudenu otpisanu građu, navedene knjižnice dužne su o tome pisano obavijestiti knjižnicu koja im je ponudila građu.

Građa za koju ne postoje pisani zahtjevi ni matične niti Nacionalne i sveučilišne knjižnice, može se pokloniti, zamijeniti ili prodati. Preostala otpisana knjižnična građa šalje se na preradu papira ili se odlaže u posebno označene spremnike za papir.

Članak 10.

Zapisnik o reviziji, zapisnik o otpisu, popisi otpisane građe, kao i sva ostala dokumentacija o reviziji i otpisu knjižnične građe čuva se u knjižnici u skladu s propisima o čuvanju registraturne građe.

Članak 11.

Stupanjem na snagu ovoga Pravilnika prestaje važiti Naputak za provođenje revizije i otpisa građe u knjižnicama Republike Hrvatske (»Vjesnik bibliotekara Hrvatske« broj 3-4/92).

Članak 12.

Ovaj Pravilnik se objavljuje u »Narodnim novinama«, a stupa na snagu osam dana nakon objave.

Klasa: 612-04/01-01-39
Urbroj: 532-03-3/5-02-02
Zagreb, 21. veljače 2002.

RASPORED TEČAJEVA travanj - prosinac 2002.

TRAVANJ 2002.

Datum	Predavanja, seminari, radionice ...	
08.04.	VII.5. Uvod u MS WORD 2000 - SC, Savska 25	(5 sati)
09.04.	VII.6. Uvod u MS WORD 2000 - SC, Savska 25	(5 sati)
10.04.	II.3. Automatizacija knjižnica	(5 sati)
11.04.	VI.2. Pretraživanje Interneta za napredne korisnike	(4 sata)
15.04.	V.4. Bibliografska kontrola i vođenje grafičke zbirke	(6 sati)
15.04.	VII.6. Uvod u MS EXCEL 2000 - SC, Savska 25	(5 sati)
16.04.	VII.6. Uvod u MS EXCEL 2000 - SC, Savska 25	(5 sati)
16.04.	III.3. Vrednovanje internetskih informacija	(4 sata)
18.04.	II.6. Rad s korisnicima: metode i tehnike	(5 sati)
23.04.	IV.3. Multimediji na dječjim odjelima	(6 sati)
24.04.	II.8. Korisničke službe i usluge za djecu	(6 sati)
25.04.	II.7. Knjižničke službe i usluge za mladež	(4 sata)

SVIBANJ 2002.

Datum	Predavanja, seminari, radionice ...	
07.05.	V.1. Bibliografska kontrola omeđenih publikacija	(6 sati)
08.05.	V.11. Promjene i dodaci UDK tablicama (1990-1998)	(6 sati)
09.05.	VI.4. Pretraživanje online baza podataka	(6 sati)
14.05.	VI.5. Pretraživanje mrežnih baza podataka	(4 sata)
15.05.	III.2. Vrednovanje mrežnih izvora – društvene znanosti	(4 sata)
16.05.	V.2. Bibliografska kontrola periodičkih publikacija	(6 sati)
21.05.	V.9. Obrada i indeksiranje članaka	(6 sati)
22.05.	V.12. Predmetno označavanje i pretraživanje	(6 sati)

LIPANJ 2002.

Datum	Predavanja, seminari, radionice ...	
04.06.	I.1. Slobodan pristup informacijama	(5 sati)
06.06.	IV.4. Zavičajna zbirka	(4 sata)
11.06.	V.8. Obrada starih knjiga	(6 sati)
12.06.	II.5. Zaštita knjižnične građe	(4 sata)
13.06.	IV.3. Multimediji na dječjim odjelima	(6 sati)
20.06.	VII.4. CICIBAN - seminar za školske knjižničare	(5 sati)
20.06.	VII.2. Baze podataka	(6 sati)
21.06.	VII.1. OPAC	(4 sata)
26.06.	VII.3. Pretraživanje baza podataka na CD-ROM-u	(5 sati)
27.06.	VI.5. Pretraživanje mrežnih baza podataka	(4 sata)
27.06.	I.2. Zakonodavstvo i ugovori	(5 sati)

SRPANJ 2002.

Datum	Predavanja, seminari, radionice ...	
02.07.	II.4. Knjižnična statistika i istraživanje	(5 sati)
03.07.	II.1. Vrednovanje knjižničnih i info službi i usluga	(4 sata)
04.07.	IV.6. Službene publikacije	(4 sata)
05.07.	II.2. Marketing u knjižnicama	(4 sata)

RUJAN 2002.

Datum	Predavanja, seminari, radionice ...	
10.09.	II.5. Zaštita knjižnične građe	(4 sata)
11.09.	V.8. Obrada starih knjiga	(6 sati)
13.09.	II.6. Rad s korisnicima: metode i tehnike	(5 sati)
17.09.	II.3. Automatizacija knjižnica	(5 sati)
18.09.	V.10. Normativna kontrola	(6 sati)
19.09.	II.8. Korisničke službe i usluge za djecu	(4 sata)
20.09.	II.7. Korisničke službe i usluge za mladež	(4 sata)
20.09.	V.1. Bibliografska kontrola omeđenih publikacija	(6 sati)

LISTOPAD 2002.

Datum	Predavanja, seminari, radionice ...	
01.10.	IV.1. Izgradnja zbirki	(6 sati)
02.10.	III.2. Vrednovanje mrežnih izvora - humanistič. zn.	(4 sata)
03.10.	III.2. Vrednovanje mrežnih izvora - prirodne zn.	(4 sata)
04.10.	IX.1. Uvod u elektroničko nakladništvo	(4 sata)
08.10.	VII.2. Baze podataka	(6 sati)
09.10.	V.13. Metapodaci	(6 sati)
11.10.	V.6. Obrada i vođenje zbirku u školskim knjižnicama	(5 sati)
16.10.	VI.1. Pretraživanje Interneta za početnike	(4 sata)
17.10.	VI.2. Pretraživanje Interneta za napredne korisnike	(4 sata)
22.10.	VI.3. Elektroničke serijske publikacije	(4 sata)
23.10.	III.3. Vrednovanje internetskih informacija	(4 sata)
24.10.	IV.5. Glazbene zbirke	(4 sata)

STUDENI 2002.

Datum	Predavanja, seminari, radionice ...	
05.11.	VII.1. OPAC	(4 sata)
06.11.	VII.3. Pretraživanje baza podataka na CD-ROM-u	(5 sati)
07.11.	VI.4. Pretraživanje on-line baza podataka	(6 sati)
12.11.	V.13. Metapodaci	(6 sati)
13.11.	III.2. Vrednovanje mrežnih izvora - prirodne zn.	(4 sata)
14.11.	VII.5. Uvod u MS WORD 2000 - SC, Savska 25	(5 sati)
14.11.	V.10. Normativna kontrola	(6 sati)
15.11.	VII.5. Uvod u MS WORD 2000 - SC, Savska 25	(5 sati)
18.11.	VII.6. Uvod u MS EXCEL 2000 - SC, Savska 25	(5 sati)
19.11.	VII.6. Uvod u MS EXCEL 2000 - SC, Savska 25	(5 sati)

PROSINAC 2002.

Datum	Predavanja, seminari, radionice ...	
03.12.	I.1. Slobodan pristup informacijama	(5 sati)
04.12.	I.2. Zakonodavstvo i ugovori	(5 sati)
05.12.	IV.6. Službene publikacije	(4 sata)
06.12.	IV.1. Izgradnja zbirki	(6 sati)
17.12.	IV.4. Zavičajna zbirka	(4 sata)
18.12.	IV.2. Izgradnja digitalnih zbirki	(4 sata)

Kako IFLA priprema svoje konferencije

Konferencije Međunarodne federacije knjižničarskih društava i institucija održavaju se svake godine. Sudionike tih konferencija uvijek zadivljuje brojnost zbivanja i količina programa koji se, obično bez nekih većih problema, odvijaju tijekom jednog tjedna. Dobru organizaciju konferencije ponajprije treba zahvaliti IFLA-inu sjedištu u Haagu, zatim nacionalnom Organizacijskom odboru zemlje u kojoj se konferencija održava, ali i svim IFLA-inim tijelima – odjelima, programima, sekcijama i okruglim stolovima koji djeluju na raznim mjestima u svijetu, ovisno o tome tko su njihovi predsjednici i tajnici. Naime, točno se zna što je čiji posao. Nacionalni organizacijski odbor brine o mjestu zbivanja i pratećim sadržajima, te uključuje u svoj rad lokalnu sredinu, osigurava volontere, skuplja ponude putničkih agencija i hotela i sl.

Djelatnici koji rade u IFLA-inom sjedištu u Haagu ponajprije kontaktiraju s predsjednicima i tajnicima IFLA-inih tijela, brinući o pravodobnim prijavama programa svakog odjela, sekcije ili okruglog stola, daju upute i upućuju na pravila kojih se moraju držati svi govornici na otvorenim forumima i radionicama, brinu o web stranici IFLANET, na koju stavljaju sve materijale koje im upute sekcije, tiskaju publikacije i završni program. Oni brinu i o izornoj proceduri, te adresarima novih članova i izabranih službenika sekcija (tzv. IFLA officers). Osim toga, djelatnici IFLA-ina sjedišta prosljeđuju svim tijelima zaključke i dokumente koje donosi IFLA-in Stručni odbor: dvogodišnji strateški plan, IFLA-ine stručne prioritete, odobrenje za predložene forumne i radionice, zajedničku temu konferencije i eventualne pod teme i sl.

U sadržajnom smislu, svaku konferenciju pripremaju IFLA-ina tijela, dakle sami odjeli, sekcije, okrugli stolovi i programi. U to što će i koji govornici govoriti na konferenciji ne miješaju se ni nacionalni odbori ni djelatnici IFLA-ina sjedišta. Jednom kad svako IFLA-ino tijelo odredi svoj program za konferenciju, svi se programi objedinjavaju i

vremenski usklađuju i tiska se, te objavljuje na IFLANET-u, zajednički program konferencije. Može se, dakle, reći da sadržajno konferenciju nose odjeli, sekcije, okrugli stolovi i posebni (tzv. core) programi koji su odgovorni za kvalitetu održanih izlaganja. Nacionalni odbor osigurava im prostor i logistiku, a sve nadgledaju djelatnici IFLA-ina sjedišta.

Preslika li se ova organizacija na organizaciju skupština knjižničarskih društava na nacionalnoj razini to bi izgledalo tako da, primjerice u Hrvatskoj, temu i okvir skupštine određuje Stručni odbor HKD-a, logistiku za skupštinu daje lokalna sredina – matična knjižnica mjesta gdje će se skupština održati, a o sadržaju svog nastupa na skupštini treba brinuti svaka sekcija i komisija. Sekcije i komisije trebaju dobiti “svoje vrijeme”, primjerice za jedno izlaganje, jednu radionicu i jedan do dva postera, te posebno vrijeme kada samo one održavaju svoje sastanke. Sekcije i komisije su odgovorne za kontakt s potencijalnim predavačima i voditeljima radionica, te odabiru izlaganja koja, s pozicije upravo te sekcije, korespondiraju s općom temom skupštine. To znači da prijedloge za sudjelovanje na skupštini daje sekcija ili komisija, a ne pojedinci sami. Kada te prijedloge prihvati Stručni odbor, djelatnici HKD-ova sjedišta slažu zajednički program. Na taj bi se način oko glavne predložene teme okupila izlaganja i radionice koje sežu u sva područja knjižničarstva, a svaka sekcija i komisija morala bi se uključiti u rad i obaviti svoj dio posla u pripremi skupštine.

Naravno, koliko god nacionalna knjižničarska društva teze tome da svoj rad urede prema načelima na kojima je on uređen na međunarodnoj razini, to nije uvijek moguće, a niti potrebno. No, možda bi onaj dio koji se odnosi na pripremu konferencija, primijenjen na pripremu nacionalne skupštine, mogao pridonijeti većem aktiviranju članstva kroz sekcije i komisije, te sadržajnijem doprinosu sekcija i komisija samoj organizaciji i izvedbi skupštine knjižničarskog društva.

I. Stričević

Priručnik za Unimarc: bibliografski format

Zagreb, NSK ; HKD, 2000., 550 str.

cijena: 200,00 kuna

Drugo hrvatsko izdanje *Priručnika za Unimarc: bibliografski format* nadomješta prvo hrvatsko izdanje, objavljeno 1989. godine, s obzirom na promjene koje donosi drugo izdanje izvornika iz 1994., te dva osuvremenjena izdanja iz 1996. i 1998. godine.

NARUDŽBENICA

Naručujem za ustanovu: _____

telefon: _____ matični broj: _____ broj primjeraka: _____ (cijena 200,00 kn po primjerku) datum: _____

potpis i pečat:

Nacionalna i sveučilišna knjižnica
Odjel za odnose s javnošću
Dubravka Fiala, prof.

tel: 61 64 129; fax: 61 64 186; e-mail: dfiala@nsk.hr

Posljednja sjednica Hrvatskog knjižničnog vijeća u četverogodišnjem mandatu

Dvadeseta sjednica Hrvatskog knjižničnog vijeća održana je 12. prosinca 2001. godine. Bila je to posljednja sjednica u starom sastavu. Na dnevnom redu sjednice bila je informacija o rezultatima rada na projektu NISKA. Marija Bajica, predstavnik tvrtke IBM informirala je članove Vijeća o tijeku druge faze rada na projektu. Rad se odvija kroz pet radnih skupina, od kojih su tri iz užeg područja knjižničarstva. Radi se o potprojektima Hrvatski knjižnični sustav, Sveobuhvatna računalna obrada knjižničnih fondova i Izgradnja nacionalne digitalne knjižnice. Preostale dvije radne skupine bave se pitanjima informacijske i komunikacijske tehnologije u okviru potprojekata Informacijska infrastruktura i Mrežna infrastruktura. Radne grupe sastaju se u prosjeku dva puta tjedno, no unatoč toj dinamici rada projekt kasni dva mjeseca u odnosu na zadane rokove. Razlog tome je uglavnom usaglašavanje metodologije rada i legislative. Nakon iscrpnog izvješća gospođe Bajice i diskusije, Vijeće je usvojilo izvješće, a predsjednica Vijeća zamolila je gđu Bajicu da u roku od osam dana dostavi izvješće u pismenom obliku, kako bi i novi članovi Vijeća imali uvid.

Povjerenstvo za dodjelu zvanja viši knjižničar i knjižničarski savjetnik razmotrilo je petnaest pristiglih molbi za viša zvanja i iznijelo Vijeću svoj prijedlog na usvajanje – pozitivno je ocijenjeno jedanaest zahtjeva, dva se odbijaju, a dva prolongiraju, zbog iziskivanja traženja dodatnih objašnjenja od pravne službe i stručnih recenzenata.

U toku je rad na izmjenama Zakona o knjižnicama u dijelu koji se odnosi na obavezni primjerak. Taj zadatak Vijeće je povjerilo Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici. Glavni ravnatelj NSK, dr. Josip Stipanov, izvijestio je prisutne o radu na tom zadatku i obećao da će prijedlog ove izmjene biti izrađen do kraja veljače 2002.

D. Stančin-Rošić

Konstituirajuća sjednica Hrvatskog knjižničnog vijeća u novom mandatu

Kako je istekao četverogodišnji mandat dosadašnjim članovima Vijeća, 15. ožujka održana je konstituirajuća sjednica novog sastava. Sedam novih članova imenovala su sljedeća tijela: Davorku Bastić-Laća Ministarstvo kulture, Jelku Petrak Ministarstvo znanosti, Miru Zovko Ministarstvo prosvjete, Juraja Lokmera Rektorski zbor visokih učilišta RH, dok je Silvu Pavlinić, Dubravku Stančin-Rošić i Tanju Sušec imenovalo Hrvatsko knjižničarsko društvo. Za predsjednicu Vijeća jednoglasno je izabrana Davorka Laća-Bastić, a za njenu zamjenicu Dubravka Stančin-Rošić.

D. Stančin-Rošić

Radionice o elektroničkim knjižnicama održane od 14. do 26. siječnja 2002. u Indiji

Alan Hopkinson, upravitelj knjižničnih sustava s londonskog Sveučilišta Middlesex, i Mirna Willer, predsjednica Stalnog odbora za UNIMARC i savjetnik za knjižnične sustave pri NSK, bili su na poziv Indijskog knjižničarskog društva u radnom posjetu Indiji u razdoblju od 14. do 26. siječnja. Gosti su u New Delhiju i Mumbaiju vodili radionice. Cilj tih radionica bio je pokazati kako svaki knjižničar primjerenom tehnologijom i uporabom međunarodnih normi može izgraditi elektroničku knjižnicu. Obje radionice je pohađalo preko 60 sudionika.

Tečaj je osmišljen prije tri-četiri godine u razgovorima koji su vođeni s gđom Kaplana Dasgupta, ravnateljicom Central Secretariat Library iz New Delhija i predsjednicom Indijskog knjižničarskog društva. IFLA je pomogla da US National Commission on Libraries and Information Science (NCLIS) osigura potrebna sredstva za putne troškove i troškove smještaja za dvoje stručnjaka.

Budući da je među indijskim knjižničarima u tijeku široka rasprava o odabiru nacionalnog formata za razmjenu bibliografskih podataka, M. Willer je predavanjima obuhvatila razne vidove UNIMARC-a, a A. Hopkinson je opisao MARC21. Oba su se stručnjaka usredotočila na isticanje izvora dostupnih na svjetskoj mreži. Na UKOLN-ovim mrežnim stranicama je dostupan DCdot, vrlo koristan DC konverter (<http://www.ukoln.ac.uk/metadata/dcdot/>). Vrlo je jednostavno pristupiti stranici i koristiti konverter kako bi se izradili vlastiti DC zapisi (koji su polaznici radionica onda lako mogli inkorporirati u vlastite mrežne stranice). Sljedeća faza je bila prebacivanje tih podataka u MARC21 (također koristeći UKOLN-ov konverter), i zatim unošenje tih podataka u CDS/ISIS bazu podataka kako bi se oblikovala jezgra budućeg kataloga mrežnih izvora. Jedan dan je bio posvećen i CDS/ISIS inačici koja radi pod Windows operativnim sustavom, prvenstveno za one polaznike koji su upoznati s DOS inačicom koja je vrlo raširena u Indiji. Naglasak je stavljen na one značajke programske podrške koji je čine podesnom bazom podataka za izgradnju pristupa elektroničkoj knjižnici. Konačno, polaznicima je pokazano kako izraditi mrežno mjesto koje može poslužiti kao pristupnica elektroničkim izvorima.

Pitanje koje je najviše zaokupilo polaznike bilo je hoće li elektronički izvori istisnuti iz upotrebe tiskane knjige! Nama se činilo malo vjerojatnim da će se to dogoditi u Indiji gdje nove tehnologije nikada nisu istiskivale stare. Gdje se još na ulici mogu vidjeti najnoviji modeli automobila kako zaobilaze automobile koji su se u Britaniji vozili nakon završetka II. svjetskog rata, volovske zaprege i rikše?

U Delhiju su radionice održavane u prostorijama Lalit Kala Art Gallery; u Mumbaiju domaćin je bila Harsha Parekh, ravnateljica knjižnice SNDT Women's University. Budući da su održavane u računalnom centru, u radu je korištena stalna internetska veza.

A. Hopkinson i M. Willer izražavaju svoju zahvalnost IFLA-inom Regionalnom odboru za Aziju i Oceaniju što je omogućio održavanje ovih radionica, kao i gđi Kalpana Dasguti i dr. P. R. Goswami, predsjedniku i tajniku Indijskog dru-

Međunarodna zbivanja

štva knjižničara, i gđici Harshi Parekh za njezino gostoprimstvo i pomoć pri izvedbi ovih radionica.

A. Hopkinson, M. Willer

Američke knjižnice nakon napada na SAD

Posljednjih mjeseci u američkim stručnim časopisima mogli su se pronaći brojni zapisi o posljedicama terorističkog napada na SAD 11. rujna prošle godine i ulozi javnih knjižnica u pružanju svih vrsta usluga građanima. Mnoge gradske knjižnice pretvorene su u krizne centre, kako u New Yorku tako i u Washingtonu, DC. U Bostonu, gdje su jake policijske snage okupirale Westin Hotel tražeći sumnjive osobe, glavna zgrada Boston Public Library bila je evakuirana. Zanimljivo je spomenuti da se nedaleko od tog bloka nalazi i kongresni centar u kojemu je održana prošlogodišnja IFLA-ina konferencija, a spomenuta knjižnica bila je jedan od domaćina sudionicima konferencije. U New Yorku, dva dana nakon napada, sjednica gradskog vijeća nije se mogla održati u Gradskoj vijećnici, te je sastanak održan u NYPL's Main Research Library u 42. ulici. Američko knjižničarsko udruženje ALA reagiralo je neposredno nakon terorističkog čina, te je sekcija za mladež ponudila podužu listu raznih knjiga i mrežnih mjesta za djecu, njihove roditelje i nastavnike. Predsjednik ALA-e savzao je konferenciju za tisak, pozivajući sve američke građane da se u traženju bilo kakvih informacija obrate svojim lokalnim knjižnicama: "... ako žele darovati krv, zatražiti stručnu pomoć psihologa, ili jednostavno potražiti knjigu koja može imati biblioterapijski učinak, bilo koja javna američka knjižnica može im u tome pomoći".

Od ukupno 85 podružnica New York Public Library koje opslužuju Manhattan, Bronx i Staten Island, 72 su bile otvorene sve vrijeme, a samo je u nekolicinu smještenih u predjelu donjeg Manhattana pristup bio zabranjen. Sve podružnice (ukupno 62) Queens Borough Public Library radile su bez prestanta, dok je manji broj knjižnica u Brooklynu bio zatvoren iz sigurnosnih razloga.

Nije nam poznat točan broj knjižnica koje su stradale u terorističkom napadu, ali je u časopisu Library Journal od 1. listopada prošle godine objavljen podatak iz gradskog registra da je u neboderima WTC-a i okolnim zgradama bilo smješteno najmanje desetak privatnih i specijalnih knjižnica.

Nakon saznanja da su se neki od terorista najvjerojatnije koristili kompjuterima smještenim u javnim knjižnicama i tako ostvarili pristup internetu, otvoren je niz pitanja koja se direktno tiču građanskih prava i pristupa informacijama. Hoće li u budućnosti doći do restrikcija nekih od građanskih sloboda, naročito u onom dijelu koji se tiče pristupa svjetskoj mreži, problem je koji tišti mnoge američke knjižničare. Budimo optimisti zajedno s glavnim urednikom Library Journala, John N. Berryem koji je nedavno u jednom od svojih uvodnika napisao "... najvažnije od naših prava, naša građanska sloboda broj jedan, nalaže državnim vlastima da nitko nema pravo donošenja zakona koji uskraćuju slobodu govora i tiska (...) a naša profesija u službi je očuvanja upravo tih sloboda".

E. Bačić

Vijesti iz EBLIDA-e

Zemlja u žarištu: Nizozemska

Piše: Marian Koren, voditeljica Odjela za istraživanje i međunarodne odnose, Nizozemsko udruženje narodnih knjižnica (Netherlands Public Library Association, NBLC)

Nizozemska je uvijek bila idealno mjesto za međunarodne skupove: slobodan prostor za slobodne mislioce i slobodne građane iz cijeloga svijeta. Autori i nakladnici, knjižnice i građani stvorili su klimu podesnu za slobodan pristup informacijama. Stoga mnoge međunarodne organizacije imaju svoja sjedišta u Nizozemskoj, uključujući i IFLA-u i EBLIDA-u. Kako izgleda knjižničarski krajobraz koji ih okružuje? Upoznajte Nizozemsku u posljednjem prikazu zemlje u zarištu.

Narodne knjižnice u Nizozemskoj

Nizozemski sustav narodnih knjižnica sadržava tri razine koje odgovaraju trirazinskom sustavu donošenja političkih odluka, a opslužuje 15,6 milijuna stanovnika. Na lokalnoj razini, oko 1.115 narodnih knjižnica (540 knjižnica s 565 ograna) financiraju lokalne vlasti. Većina od 547 općina ima knjižnice ili pokretne knjižnice (ukupno 90 bibliobusa). Njih 416, uglavnom manjih knjižnica, djeluju zajedno s Područnim knjižničnim središtima (devet područnih središta) s kojima imaju ugovore koji pokrivaju sve službe i usluge; ostale knjižnice imaju ugovorene samo neke službe i usluge.

Nizozemska se sastoji od 12 administrativnih jedinica, provincija, u kojima živi između 400.000 i 2,5 milijuna stanovnika. Na provincijskoj razini, vlade financiraju Područna knjižnična središta i regionalne službe za potporu koje su u sklopu 13 većih narodnih knjižnica (koje se nazivaju WSF).

Područna knjižnična središta nisu otvorena za javnost. To su knjižnične službe i središta u kojima su okupljeni mnogi knjižnični podsustavi i funkcije. Današnjim rječnikom rečeno, oni su interne i stručne službe narodnih knjižnica.

Na državnoj razini, središnja državna vlast financira NBLC, Nizozemsko udruženje narodnih knjižnica. Poslanje NBLC-a jest održavanje i unapređivanje mreže narodnih knjižnica, uključujući i poslove upravljanja kvalitetom, inovacije, informacijsku tehnologiju i središnji posudbeni odjel za strane jezike (4,5 milijuna eura). Službe i usluge za slijepe i moreplovce osiguravaju se iz drugih izvora. Sve narodne knjižnice također plaćaju članstvo u NBLC-u (0,4 milijuna eura). Poslove središnje knjižnične informacijske službe obavljaju Biblion Ltd, bivši odjel NBLC-a, i Nizozemska knjižnična služba (NBD), neprofitna fondacija za opskrbu knjižnica koju su zajedno osnovali knjižari, nakladnici i knjižnice 1970. godine. Biblion i NBD su se udružili 2001. godine.

U suradnji s područnim knjižničnim središtima NBLC/Biblion vodi nacionalno raspačavateljsko središte za dostavu službenih i javnih informacija. Ova služba omogućuje da knjižnicama dva puta tjedno mogu biti dostavljene informacije, knjige (međuknjižničnom posudbom), mediji, izložbe i druga građa. Nacionalne se kampanje također koriste ovom službom kako bi osigurale pristup najširoj publici.

NBLC i NBD su uspostavili zajedničko središte za davanje stručnih mišljenja vezanih uz informacijsku tehnologiju,

LAURENS, kako bi ubrzali inovacije i primjenu informacijske tehnologije na području knjižničarstva. Sve knjižničarske organizacije (narodne knjižnice, akademske knjižnice, Kraljevska knjižnica i knjižničari) imaju svoje predstavnike u vršnoj organizaciji FOBID. FOBID također ima svoje sjedište u NBLC-u.

Razvoj i zakonodavstvo: kako su stvorene službe narodnih knjižnica u Nizozemskoj

Inicijative raznih građanskih skupina, crkvi i dobrotvornih ustanova odigrale su ključnu ulogu u izgradnji nizozemske socijalne države. Narodne knjižnice su osnovane od strane ovih skupina i ustanova, a onda su postepeno počele dobivati i financijsku potporu državnih i mjesnih vlasti. Danas su narodne knjižnice većim dijelom i dalje privatne neprofitne fondacije koje dobivaju oko 80% prihoda od mjesnih potpora. Sljedećih 15% prihoda čine članarine i zakasnine, a 5% prihoda dolazi od djelatnosti kao što su tečajevi i predavanja. Protivno međunarodnim načelima narodnog knjižničarstva, nizozemske narodne knjižnice su zadržale plaćanje članarina, barem kada su u pitanju odrasli korisnici (prosječna godišnja članarina iznosi oko 20 eura).

Nakon II. svjetskog rata osnovana su područna knjižnična središta. Ona su preoblikovala ruralne knjižnične službe u prave službe narodnih knjižnica. Ta središta su razvila podršku koja je omogućavala osnivanje narodnih knjižnica: nabava knjižnične građe, obuka osoblja, administriranje upravljanja i financiranja, knjižnična arhitektura i oprema, te pokretne knjižnice. Kasnije su u njihov djelokrug ušli automatizacija knjižničnog poslovanja, marketing i odnosi s javnošću, kao i službe usmjerene na različite ustanove.

Zakon o službama narodnih knjižnica iz 1975. godine potvrdio je ovaj ustroj: knjižnice koje su djelovale u zajednicama sa manje od 30.000 stanovnika morale su imati ugovor o suradnji s područnim knjižničnim središtem kako bi ostvarile pravo na državnu financijsku potporu. Čak i nakon decentralizacije državne potrošnje i upravljanja koja je provedena 1987., kada su ovlasti prenesene na mjesne i provincijske vlade, većina je knjižnica potvrdila svoje ugovore s područnim knjižničnim središtima na tada potpuno dobrovoljnoj osnovi. Zakon o socijalnoj državi iz 1987. je propisao da administriranje upravljanja i financiranja u manjim knjižnicama mora plaćati provincijska vlada, a obavljati područno knjižnično središte. Zakonsko uvođenje posudbenog prava u važeći Zakon o autorskom pravu obavezuje knjižnice da plaćaju naknade za izvršene posudbe. U pregovorima s vlasnicima autorskih prava dogovorena je ukupna svota od 20 milijuna eura u 2005. godini. U stvarnosti, taj iznos će morati platiti korisnici.

Vladina politika

Kako bi olakšala suradnju narodnih knjižnica, vlada je zatražila savjet. Meijerov izvještaj "Otvoren put prema znanju" (iz travnja 2000.) preporuča novi ustroj narodnih knjižnica, utemeljen na konceptu "osnovnih" knjižnica, unaprijeđenoj infrastrukturi, službi za podršku, suradnji između središnjih i mjesnih vlasti, sustavu nadzora kakvoće i razvoja informacijske tehnologije koji vodi prema novim virtualnim službama i uslugama. Proces preoblikovanja sustava trajat će četiri godine i

procjene ukupnih troškova se kreću između 420 i 559 milijuna eura. Zahvaljujući uštedama koje će donijeti novi sustav "osnovnih" knjižnica, procjenjuje se da će se broj zaposlenih povećati za 17%. Produljit će se i prosječno radno vrijeme narodnih knjižnica. Trebali bi se unaprijediti i knjižnični fondovi. Prosječni trošak po glavi stanovnika bit će povećan s 26 na 33 eura. Potpora središnjih i mjesnih vlasti će i dalje iznositi 80%. To će zahtijevati dodatnih 5,6 eura po glavi stanovnika. Ta sredstva se tek trebaju pronaći. U međuvremenu, potpisan je ugovor o podršci knjižničnoj suradnji između predstavnika vlasti i organizacije koja upravlja projektom. Osigurana je početna svota od 5,5 milijuna eura godišnje koja će omogućiti suradnju i obučavanje djelatnika.

Strateški plan nizozemskih narodnih knjižnica 1995.-2005.

Decentralizacija je potakla potrebu za obnavljanjem zakonskih osnova i zakonskih tumačenja narodnih knjižnica na mjesnoj razini. Istovremeno, narodno knjižničarstvo kao cjelina je moralo pokazati i dokazati svoju važnost i ulogu u modernom društvu. Temeljna načela su utvrđena Poveljom o narodnim knjižnicama, izjavom koja se oslanja na UNESCO-ov Manifest za narodne knjižnice. Tu su izjavu pratili strateški dokumenti izrađeni od strane NBLC-a.

Dokument pod naslovom "Na putu za 2005." (1995) prikazuje sliku buduće narodne knjižnice kao informacijskog, kulturnog i obrazovnog središta. U toj novoj paradigmi, službe narodnih knjižnica su proširene i prilagođene novim medijima, elektroničkim izvorima i digitalnim službama i uslugama. Snažno je naglašena informacijska funkcija. Službe i usluge moraju se usredotočiti na zahtjeve korisnika. Knjižnica mora tražiti nove partnere u društvenim skupinama i ustanovama kako bi uspostavila učinkovitu i široku mrežu službi javnih informacija. Ključne riječi za djelovanje su osnazivanje ustroja ogranaka, marketing i novi proizvodi.

Ova je strategija ažurirana prilikom oblikovanja novog "Kulturnog plana" Ministarstva obrazovanja, kulture i znanosti za razdoblje 2001.-2004. NBLC je predstavilo svoj dugoročni plan pod naslovom "Javni trg". Slika javnog ili otvorenog trga upotrijebljena je kako bi se pozornost usmjerila na javnu funkciju narodne knjižnice. Knjižnični korisnici mogu doći na Javni trg na dva načina: fizički, posjetom mjesnoj knjižnici, i virtualno, posjetom virtualnog knjižničnog prostora. Mjesne i nacionalne (virtualne) službe i usluge upotpunjavaju jedna drugu.

Kako bi podržao razvoj sličnih mjesnih službi i djelatnosti, NBLC je predstavio program za knjižnične ogranke koji uključuje djelatnosti vezane uz sustave kakvoće, stručno usavršavanje, komuniciranje i promociju, istraživanje, međunarodnu razmjenu, partnerstvo i informacijsku tehnologiju. Osposobljavanje osoblja je postalo ključno, budući da će u narednom desetljeću između 10 i 15% osoblja otići u mirovinu, a mali je broj onih koji pohađaju neki oblik višeg knjižničarskog obrazovanja. U Nizozemskoj trenutno ne postoji knjižničarsko obrazovanje na fakultetskoj razini. Implementirat će se strateški plan za djelatnike u sektoru narodnog knjižničarstva.

Informacijska tehnologija u knjižnicama

Vlada podržava uvođenje informacijskih tehnologija u knjižnice. Do kraja 2000. sve su narodne knjižnice dobile priložak na internet, i na taj način dobile pristup javnim i službenim informacijama u okviru projekta "Vlada, otvorena knjiga". Radne postaje su dostupne i korisnicima i djelatnicima. Oko 3.000 administrativnih djelatnika i oko 3.000 tehničkog osoblja osposobljeno je za podršku ili održavanje multimedijских osobnih računala i mreža, kao i za obučavanje različitih korisničkih skupina, posebice starijih osoba, manjina, žena i nezaposlenih.

U devet od deset slučajeva upotreba interneta nije besplatna. U 20% slučajeva knjižnice nude besplatan pristup nekim mrežnim stranicama; to je najčešće slučaj (75%) sa stranicama koje sadrže javne i službene informacije. Objavljen je i "Priručnik o medijskom obrazovanju" s najboljim primjerima iz prakse.

Kao nastavak povećanja broja službi i usluga usmjerenih na osnovnoškolsko i srednjoškolsko obrazovanje, kao i strukovnu izobrazbu, započet je projekt virtualne školske knjižnice na internetskoj adresi www.schoolmediatheek.nl. Ovaj portal sadržava informacijske izvore o literaturi, kulturi i medijskom obrazovanju. Ove informacije mogu biti upotrijebljene za pisanje radova i razgovore o različitim temama. Relevantnu građu prikupljaju četiri glavne gradske knjižnice i predstavljaju je pod naslovom "Tematski vodič/Pauk" ("Vakwijzer/De Spin").

Drugi je projekt "Blizina znanja", dio veće vladine inicijative nazvane "e-Kultura", koja je ustanovljena kao široka mreža u dijelovima nekih općina, donoseći informacije i kulturu, uključujući i knjižnice, u domove građana.

Virtualna knjižnica: bibliothek.nl

Virtualna narodna knjižnica pokrenuta je 23. studenog 2001. godine. Nacionalni portal www.bibliothek.nl zajednička je inicijativa za nizozemske narodne knjižnice pokrenuta od strane NBLC-a. Bibliothek.nl nije samo prilaz informacijama na internetu, već i prilaz fizičkim mjesnim knjižnicama.

Portalu će biti pridodana nova pomagala. Pomagalo za izradu mrežnih mjesta izrađeno je kako bi omogućio knjižničarima oblikovanje mjesnih mrežnih stranica koje će biti povezane s bibliothek.nl. Jedinstveni pretraživač, Aquabrowser, pretražuje glavne i srodne termine. Primarni izvori podataka za bibliothek.nl jesu nacionalna baza podataka knjiga, odabrani obrazovni izvori, skraćena inačica baze podataka dnevnih novina i digitalni arhiv dnevnih novina s cjelovitim tekstovima.

Bibliothek.nl razvijen je uz potporu raznih ministarstava, uključujući i "Nacionalni djelatni plan Elektronički autoput (NAP) 1997.-2000.". U skladu s ovim planom 6,8 milijuna eura uloženo je u osiguranje pristupa internetu i službenim informacijama. Općine, provincije i knjižnične organizacije su također pridonijele ovoj novoj fazi, hibridnoj knjižnici.

U bliskoj budućnosti, virtualna knjižnica će se širiti zahvaljujući sudjelovanju novih partnera. Bit će pridodana digitalna referalna služba i informacijska služba, virtualna sastajališta za ljubitelje knjiga i popisi veza prema knjižničnim sustavima mjesnih knjižnica koji će omogućavati rezervaciju i izravno posuđivanje građe. Ova kombinacija službi i usluga čini narodnu knjižnicu, i virtualnu i fizičku, istinskom javnom službom za novo stoljeće: središte znanja, kulture i komunikacije.

Preveo s engleskog: K. Pintarić

Skupovi, stipendije, predavanja

Stručni posjet Sveučilišnoj knjižnici Bochum

Od 13. 11. do 13. 12. 2001. g. boravila sam kao stipendist njemačke knjižničarske udruge "Bibliothek & Information International" (www.dbi-berlin.de/) u Sveučilišnoj knjižnici Bochum (www.ub.ruhr-uni-bochum.de/). Uz Sveučilišnu knjižnicu postoji oko 50 fakultetskih knjižnica koje su nezavisne, no međusobno usko surađuju. Knjižnica opslužuje oko 35 000 studenata i oko 6700 fakultetskih nastavnika.

Osim upoznavanja s radom u Sveučilišnoj knjižnici od 25. do 30. 11. 2001. sudjelovala sam na konferenciji "Die Zukunft des wissenschaftlichen Publizie-

rens" u Jülichu gdje je za grupu knjižničara iz Hrvatske bio organiziran posjet sljedećim knjižnicama: Bibliothek der Rheinisch-Westfaelischen Technischen Hochschule, Aachen; Medizinische Zweigbibliothek der Universitaet im Klinikum, Aachen; Deutsche Zentralbibliothek fuer Medizin, Koeln; Kekule-Bibliothek, Bayer-Leverkusen. Također sam bila u jednodnevnim posjetima Sveučilišnoj knjižnici u Dortmundu, Sveučilišnoj knjižnici u Duesseldorfu i Knjižnici medicinskog fakulteta u Bochumu.

Boraveći u Sveučilišnoj knjižnici Bochum svakodnevno sam upoznavala po neki aspekt njihovog poslovanja. Najviše su me zanimali online katalozi, katalogiziranje u novom knjižničnom programu "Aleph", obrada i nabava tiskanih i elektroničkih časopisa i ostali izvori in-

formacija u elektroničkom obliku. Država Nordrhein-Westfalen je 2001. godine za potrebe skupnog kataloga HBZ (apollon.hbz-nrw.de:4505/ALEPH) financirala nabavu novog knjižničnog programa "Aleph". Katalogizatori su se nakon kraćeg tečaja sami upoznali s njegovim mogućnostima te ističu kako su one znatno brojnije od mogućnosti starog programa "Alegro", i to prvenstveno u smislu povezivanja zapisa. Kataložne zapise je moguće preuzimati iz skupnog u lokalne kataloge, a kako je većina građe već katalogizirana u skupnom katalogu, knjižnice uglavnom dodaju podatke o svom fondu i siglu knjižnice. Iz skupnog kataloga zapisi knjižnice Bochum prebacuju se u lokalni katalog (benutzer.ub.ruhr-uni-bochum.de/bibliothek.html/benplatz.htm) koji korisnicima daje uvid

u mogućnosti posudbe građe, a registriranim korisnicima omogućava informacije o građi koju su posudili, što su rezervirali i što su naručili preko međuknjižnične posudbe. Na razini države, kupljen je samo modul za katalogiziranje, no ne i modul za nabavu i kontrolu pristizanja građe, što me posebno začudilo budući da je taj modul prijeko potreban za praćenje tekuće periodike. Sveučilišna knjižnica je trenutno pretplaćena na 3323 naslova tiskane periodike, pa je kontrola periodike bez korištenja ikakvog programa vrlo zahtjevan posao. Kako bi se taj posao olakšao i ubrzao, u planu je nabava posebnog programa, a vjerojatno će to biti I3V. U 2001. godini knjižnica je krenula u veliki projekt presnimavanja (scanning) klasičnog kartičnog kataloga i stvaranje online slikovnog kartičnog kataloga (image catalogue). Taj projekt je veliki financijski izdatak, no u knjižnici smatraju da je manji od novca koji bi bio utrošen na retrospektivnu katalogizaciju. Novi katalog ZKM bit će dostupan preko mreže početkom 2002. godine.

Iako knjižnice imaju vlastiti budžet, knjižničari navode da su odobrena sredstva nedostatna za nabavu građe, posebno časopisa koji sve više poskupljuju, pa su ih stoga knjižnice prisiljene otkazivati. Zbog otkazivanja pretplate na tiskano izdanje časopisa, postoji opasnost da knjižnica je jedina pretplaćena na tiskani primjerak otkaze pretplatu, čime mogućnost pristupa elektroničkoj verziji gube i ostale knjižnice. Taj se problem nastoji riješiti koordinacijom nabave Sveučilišne i fakultetskih knjižnica, kao i dogovorom s ostalim knjižnicama u državi.

Očekivala sam da će se knjižnice pretplaćivati na veći broj časopisa samo u elektroničkom obliku, no kod svih knjižnica elektronička verzija još se uvijek veže uz tiskanu. Pristup elektroničkim verzijama časopisa na koje knjižnica nije pretplaćena u tiskanom obliku riješen je putem konzorcija knjižnica, tzv. "Digital Library North Rhine-Westphalia". Trenutno je omogućen pristup časopisima izdavača Springer, Kluwer, Adademic Press i Wiley.

Knjižnica sudjeluje i u stvaranju njemačko-švicarsko-austrijskog konzorcija za pristup elektroničkoj verziji časopisa Nature i Science. Posebno me zanimalo udruživanje knjižnica u konzorcije, njihova iskustva i problemi s izdavačima. U razgovorima s knjižničarima iz više knjiž-

nica dobila sam dojam da sami izdavači još nemaju dovoljno jasno definirane uvjete ili se oni vrlo često mijenjaju, što knjižničarima otežava pregovaranje i odlučivanje za elektroničke verzije. Udruživanje knjižnica u konzorcij za pristup elektroničkim časopisima izdavača "Elsevier" servis "ScienceDirect", pokazalo je negativne posljedice nedostatka iskustva knjižničara na tom području. Nakon što su knjižnice krajem 2000. g. zbog skupoće Elsevierovih časopisa otkazale pretplatu na "ScienceDirect", knjižnice koje nisu od početka bile u konzorciju ostale su bez pristupa 2000-toj i prijašnjim godinama.

Vezano uz konzorcije, zanimalo me imaju li knjižničari u pregovorima s izdavačima pravnu pomoć kako bi se sklopio povoljan ugovor i kako bi se izbjegli slučajevi slični gore opisanom. Iz razgovora sam saznala da pregovore uglavnom vode sami knjižničari, na razini države pregovore vodi nekoliko osoba, no nemaju pravnike posebno zadužene za taj posao.

Moj dojam o tome zašto se knjižničari ne odlučuju samo za nabavu elektroničke verzije časopisa je, osim navedenih problema s izdavačima, i činjenica da izdavači ne dopuštaju slanje elektroničkih dokumenata putem međuknjižnične posudbe. U takvim slučajevima knjižničari moraju fotokopirati ili presnimati (scanning) članke iz tiskane verzije časopisa koje onda mogu slati korisnicima.

Pristup elektroničkim časopisima omogućen je preko baze elektroničkih časopisa EZB (knjzница.irb.hr/ezb) koju je razvila Sveučilišna knjižnica u Regensburgu, a koristi je i knjižnica IRB. Trenutno je svima besplatno dostupno 2582 elektroničkih časopisa. Elektroničke časopise također je moguće pretraživati i u skupnom katalogu države North Rhine-Westphalia HBZ, kao i u njemačkom skupnom katalogu periodike ZDB (zdb-opac.de)

Iako se za rad u bazama koriste različiti softveri ("Aleph"- HBZ, "Pica" - ZDB, vlastita programska podrška za EZB), preuzimanje zapisa omogućava postojanje protokola Z39.50 i formata MAB2.

Knjižnica u Bochumu svjesna je promjena koje se događaju na području izdavaštva časopisa i korisnicima se nastoji ponuditi sve veći broj informacija u elek-

troničkom obliku. Trenutno je omogućen pristup cjelovitom tekstu 1776 časopisa, a također je osiguran pristup na oko 50 baza podataka na CD-ROM-ovima.

Posjeta Sveučilišnoj knjižnici Bochum kao i posjeti drugim knjižnicama vrlo su dragocjeno i korisno iskustvo koje mi je dalo uvid u trendove knjižničarstva u Njemačkoj.

I. Pažur

Skup o izlučivanju i otpisu knjižnične građe u školskim knjižnicama (Ljubljana, 21. 11. 2001.)

Savez knjižničarskog društva Slovenije (ZBDS), Sekcija za školske knjižnice i Državna matična služba za knjižničarstvo pri Nacionalnoj i univerzitetskoj knjižnici u Ljubljani (NUK) organizirali su stručni skup za knjižničare osnovnih škola s temom "Izlučivanje i otpis knjižnične građe u knjižnicama osnovnih škola" u Ljubljani 21. studenoga 2001. godine. Povod stručnom skupu bilo je upoznavanje s Priručnikom i Pravilnikom za otpis i izlučivanje knjižnične građe, specifičnosti te vrste knjižničnog poslovanja u osnovnoškolskim knjižnicama, razgraničujući ih na osobitosti monografske, konvencionalne građe i neknjižne, audiovizualne građe, te upoznavanje s nekim inozemnim iskustvima u metodologiji izlučivanja građe. Sudionike skupa pozdravili su Irena Sešek, predsjednica ZBDS-a, Stanislav Bahor, savjetnik za školske knjižnice, Majda Steinbuch, voditeljica područne skupine za knjižničarstvo te Lorenka Bučević-Sanvincenti, kao gošća iz Hrvatske.

U ime osmeročlane grupe autora, Nada Češnovar je u uvodnom izlaganju upoznala sudionike stručnoga skupa s osobitostima Priručnika i Pravilnika koje je izradila Državna matična služba za knjižničarstvo pri NUK-u 2001. godine. Vrijedno je zapaziti da su u izradi Priručnika sudjelovali i koordinatori kao predstavnici pojedinačnih tipova knjižnica: nacionalne, narodne, specijalne i školske. U projekt su bile uključene četiri školske knjižnice: dvije osnovnoškolske i dvije

srednjoškolske knjižnice. O izlučivanju i otpisu govorile su tri knjižničarke. Polona Lah Skrget je govorila općenito o izlučivanju građe, Vasilija Rupnik o monografskim publikacijama, a Mateja Ločnišker o otpisu neknjižne građe. U izlaganjima je bilo govora o uzrocima i posljedicama te kriterijima i metodama u provođenju ove vrste knjižničnog poslovanja. Pravilnikom je utvrđeno kako se postupa s izlučenom i otpisanom knjižnom građom, kome se gradivo treba ponuditi ili dati. Zaključimo još jednom da su Pravilnikom doneseni opći i tematski (po sadržaju knjiga) kriteriji. Svi sudionici su se složili s uvjerenjem da je većina općih kriterija pri odluci o izlučivanju građe mjerljiva i jasno odredljiva, npr. format knjige, jezik, fizičko stanje, knjiga na drugom mediju, novo izdanje, starost knjige, osim teškoća u mjerljivosti osobnog mišljenja u provedbi ove odluke. O odgovornosti i važnosti izlučivanja građe govori podatak koji je iznesen na skupu, a govori o tome da je vrijeme utrošeno za nabavu neke knjige jednako onome za izlučivanje iste, a iznosi 28 minuta.

Predloženo je nekoliko metoda u provođenju odabira i konačnim odlukama u izlučivanju i otpisu knjižnične građe. Navest ćemo neka inozemna iskustva.

Upitnik za posudbu "među policama". Korisnicima, koji pretražuju građu, knjižničari ponude pripremljene upitnike u dvjema bojama, crveni i plavi. Korisnici se upućuju da u knjige koje su im kod pretraživanja bile zanimljive i potrebne za daljnja istraživanja stave crveni listić, a u one nezanimljive plavi listić. Nakon određenog vremena knjižničari na jednostavan način dolaze do jasnih saznanja koje publikacije su tražene, a koje bi najbolje bilo povući iz slobodnog pristupa, a možda i potpuno izlučiti iz knjižnog fonda.

Primjer druge metode "označavanja knjiga s naljepnicama" također je primjeren za slobodan pristup.

Metoda A je iz njujorških javnih knjižnica 80-tih godina dvadesetog stoljeća. U određenom vremenskom periodu, na hrbat knjige koju je korisnik posudio lijepi se crvena naljepnica. Nakon isteka predviđenog roka, za knjige koje nisu imale naljepnice znalo se da nisu posuđivane i one su predlagane za otpis. Iskustvo je pokazalo da je 95% knjižnične građe bilo pretraživano.

Metoda B primjenjivala se u visokoškolskoj knjižnici u Winscosinu (1981. - 1986.). Na knjige koje su višekratno posuđivane knjižničari su lijepili naljepnicu na stražnjoj stranici (najviše 5 naljepnica). Rezultat je bio da je 35% neposuđenih knjiga predloženo za otpis.

Primjer treće metode je "anketni listić u knjizi". U knjizi, koja je već namijenjena za otpis, priloži se upitnik. Ukoliko korisnik želi posuditi dotičnu knjigu, umoljava se da ispuni upitnik s nekoliko podataka koji će knjižničaru ukazati na veću ili manju potražnju i značaj knjige te pomoći u konačnoj odluci za otpis.

I na kraju, zanimljivo je bilo izlaganje o povijesti izlučivanja građe u svijetu kojim se potvrdila valjanost, važnost ali i recentna aktualnost ovog dijela knjižničnog poslovanja. Prvi primjer zabilježen je 1725. godine na Univerzitetu Harvard s poznatim savjetom: "Ako želimo više prostora za novije knjige, najbolje je da se manje korištene prenesu u udaljenija spremišta". Zatim 1891. godine na Univerzitetu Cornell zabilježena je rečenica: "Za knjižničara nije primjereno da uništi onu knjigu koja se više ne traži. Njenim izlučivanjem na udaljenije spremište stvara se uređenija i primjerenija zbirka knjiga". Konačno, 1929. godine u Providenceu je zabilježeno: "Prije 50 godina dobar knjižničar je bio onaj koji je imao zbirku s velikim brojem knjiga, a danas je to knjižničar koji svoju zbirku organizira i daje na posudbu. Buduća generacija će imati novo načelo: sa što manjim brojem knjiga postići što relevantniju i vrijedniju zbirku".

L. Bučević-Sanvincenti

Jubilarni 10. BOB-CATSSS simpozij (Portorož, 28.-30. siječnja 2002.)

BOBCATSSS je međunarodni simpozij o informacijskim znanostima koji se neprekidno održava već deset godina. Simpozij okuplja informacijske stručnjake, studente i profesore iz Europe i svijeta, a ove godine glavni posao organizacije imali su studenti i profesori iz Ljubljane i Stuttgarta.

Jubilarni simpozij održan je u Portorožu od 28. do 30. siječnja na temu *Ljudsk@bića kao informacijski stručnjaci* sa podtemama: *Vještine za budućnost, Obrazovanje, te Položaj informacijskih stručnjaka u društvu*.

Osim četiri plenarna izlaganja, paralelno su održana na tri tematska bloka predavanja, zatim deset izlaganja na posteru, te jedna radionica.

Od plenarnih izlaganja, veliko zanimanje pobudio je Paul Sturges izlaganjem *Prvo pravilo netikete i knjižničara* u kojem je govorio o pravu na privatnost kao jednoj od najaktualnijih tema današnjice.

Iz Hrvatske održana su četiri predavanja i tri izlaganja na posteru. S Odsjeka za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu održana su dva izlaganja: prof. dr. J. Lasić-Lazić, V. Afrić, B. Badurina, M. Dragija-Ivanović i K. Golub na temu *Kvalifikacije informacijskih stručnjaka: slučaj studenata knjižničarstva i informacijskih znanosti Odsjeka za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu* i L. Čvorišćec, prof. dr. A. Horvat, M. Matejčić, K. Pinčarić, J. Sočo i L. Peić na temu *Edukacija za nakladnike u Hrvatskoj: je li provediva?* Katedra za knjižničarstvo Pedagoškog fakulteta u Osijeku bila je zastupljena izlaganjem M. Čulić, M. Kudrić, I. Ostrički, K. Petr i prof. dr. T. Aparac pod nazivom *Uloga i zadatak informacijskog stručnjaka pod reflektorom: istraživanje percepcije javnosti*. Izlaganja na posteru održali su: A. Barbarić, A.-M. Marijanović i A. Pikić s Filozofskog fakulteta u Zagrebu na temu *WebPAC sučelja: pregled WebPAC sučelja u narodnim knjižnicama u Hrvatskoj*; G. Zlodi, A. Skrletović i S. Simeunović s Filozofskog fakulteta u Zagrebu na temu *Indeksiranje vizualnih materijala: tezaurus kao pomoć pristupu korisnika* te D.-M. Gabriel iz Nacionalne i sveučilišne knjižnice i studentica informatologije Filozofskog fakulteta u Zagrebu Amelija Žulj održale su izlaganje na posteru *Knjižnice kaznenih ustanova u Hrvatskoj*.

Potrebno je istaknuti i zanimljivo izlaganje studenata iz Slovenije koji su govorili o anketi provedenoj među studentima informacijskih znanosti iz Ljubljane, gdje već petu godinu postoji i jednopredmetni studij knjižničarstva.

Skupina studenata iz Nizozemske održala je radionicu *Integritet informa-*

cije. Postavljeno je nekoliko teza oko kojih se vodila rasprava, a ticale su se zlouporabe informacija, nadzora nad korištenjem interneta, međunarodnog etičkog kodeksa informacijskih stručnjaka i zaštite informacija na internetu od umnažanja.

Od izlaganja iz informatičke industrije, potrebno je istaknuti predstavljanje paketa za osposobljavanje za rad na računalu (European Computer Driving Licence - ECDL) kroz učenje na daljinu tvrtke Macromedia (www.bitmedia.cc).

Prilikom svečanog zatvaranja skupa, po prvi puta je dodijeljena nagrada za najbolje studentsko izlaganje koju je dobio M. Klobčar za plenarno izlaganje pod mentorstvom prof. dr. P. Juzniča *Bibliometrična i bibliografska analiza zbornika radova BOBCATSSS simpozija (1998-2001)*. Glasovanje je bilo organizirano putem ocjenjivačkih listova, gdje su sudionici iz svake zemlje dobili list na kojem jedino nisu bila navedena izlaganja studenata iz njihove zemlje.

Na kraju su studenti iz Poljske kratkim dokumentarnim filmom predstavili sveučilišni grad Toruń u kojem će se od 3. do 5. veljače 2003. godine održati 11. BOBCATSSS simpozij. Tema skupa bit će *Informacijska politika u Europskoj uniji*, a podteme: *Zaštita i sigurnost informacija, Informacijska politika s obzirom na manjine, Stručne informacije, Multimedija i Organizacija informacija*. Rok za prijavu i slanje sažetaka je 15. rujna 2002. godine (elektroničkim putem na adresu: papers@bobcatsss.com ili običnom poštom na adresu: Hogeschool van Amsterdam, Instituut voor Media en Informatie Management, BOBCATSSS 2003, Postbus 1025 1000 BA Amsterdam, The Netherlands).

A. Žulj

Međunarodni kongres o projektu RISM

Međunarodni projekt RISM (Répertoire International des Sources Musicales) osnovan je 1952. godine kao zajednički projekt Međunarodnog muzikološkog društva (IMS - International Musicological Society) i tadašnjeg Me-

đunarodnog društva glazbenih knjižnica (danas IAML – International Association of Music Libraries, Archives and Documentation Centres) sa ciljem katalogiziranja ranih rukopisnih i tiskanih muzikalijskih (nota) nastalih od 1600 do cca. 1850 godine. Povodom pedesete godišnjice njegova djelovanja upriličen je od 6. do 9. ožujka 2002. godine međunarodni kongres *Scientific and Technological Challenges of Musicological Source Research at International Level* u Frankfurtu a/ M, u kojem je od 1987. godine smještena središnja redakcija projekta RISM. U organizaciji skupa sudjelovali su i Hochschule für Musik und Darstellende Kunst te Musikwissenschaftliches Institut der Johann Wolfgang Goethe - Universität u Frankfurtu.

Tijekom četiri radna dana održano je 39 izlaganja sudionika domaćina te gostiju iz Velike Britanije, SAD, Portugala, Švicarske, Austrije, Italije, Nizozemske, Rusije, Mađarske, Češke, Slovačke, Slovenije, Ukrajine, Poljske i Hrvatske. Tematski se razabiru tri skupine izlaganja: povijesni pregledi dosadašnjih rezultata katalogiziranja u nacionalnim okvirima, prikazi pojedinih notnih arhiva i zbirki te kataložna praksa u svijetu informatičke tehnologije i primjene novih dostignuća. O hrvatskim rezultatima suradnje na RISM-ovom projektu i računalnoj kataložnoj praksi bilo je riječi u izlaganju dr. Vjere Katalinić (RISM in Croatia – Status and Prospects) i mr. Vedrane Juričić (From Music Archives to the Database – Croatian Experience).

Posljednjega je dana održana panel diskusija na temu "Requirements on Cataloguing Musical Sources", na kojoj se raspravljalo o recepciji RISM-ovog projekta među korisnicima različitih profila zanimanja, od znanstvenika do praktičara-izvodilaca.

Na ovako velikom međunarodnom projektu, na kojem surađuju 64 nacionalna ogranka širom svijeta, susreti suradnika u živo i razmjena iskustava uvijek su vrlo korisni. Proslava pedesete godišnjice djelovanja obilovala je reminiscencijama na prošlost i postignute rezultate, iako se prema općem dojmu sudionika očekivalo da će biti više riječi o budućim koracima, prvenstveno o razvoju programske podrške za katalogizaciju i web prezentaciju baze podataka, o čemu govtovo da i nije bilo govora. Tako je tek spomenuto da se planira primjena UNI-

MARC formata zapisa, no nije poznato u kom će se pravcu razvijati dosadašnji DOS program PiKaDo za katalogizaciju. Najviše je iznenadila činjenica da domaćini nisu predstavili najnoviju mogućnost pretraživanja baze podataka na internetu, na NISC-ovom poslužitelju (www.nisc.com). Za mnoge sudionike, posebno iz tranzicijskih zemalja, bila bi to izuzetna prilika da se po prvi puta upoznaju s najnovijim mrežnim pretraživanjem RISM-ove baze podataka, koje je s obzirom na vrlo visoku cijenu pristupa, barem u vrijeme održavanja kongresa moglo biti besplatno.

V. Juričić

Savjetovanje Hrvatskog čitateljskog društva (Rijeka, 25.-26. 03. 2002.)

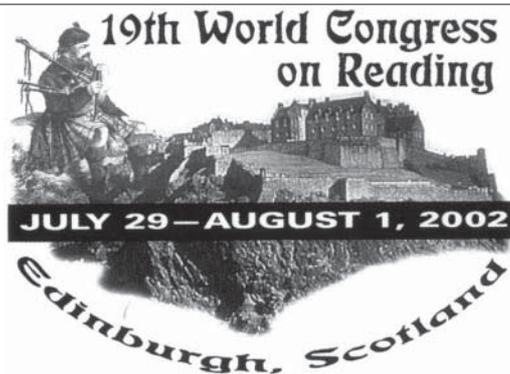
U organizaciji Hrvatskog čitateljskog društva i Gradske knjižnice Rijeka, u Rijeci je 25. i 26. ožujka održano stručno savjetovanje "Pismenost – sposobnost bez koje se ne može" i osnovan Ogranak hrvatskog čitateljskog društva Rijeka. U dvodnevnom radnom druženju sudjelovalo je sedamdesetak sudionika iz čitave Hrvatske, članova Hrvatskog čitateljskog društva. Prvog dana savjetovanja održano je pet plenarnih predavanja i završna diskusija, dok je drugi dan održano osnivanje Ogranka hrvatskog čitateljskog društva Rijeka i osam raznovrsnih i zanimljivih radionica u prostorima Gradske knjižnice Rijeka.

Što je pismenost, pismenost u 21. stoljeću, vrste pismenosti, cjeloživotno učenje, pismenost odraslih, informatička i informacijska pismenost, uloga knjižnica u razvijanju pismenosti... sve su to pojmovi i teme na koje su vrtni stručnjaci davali odgovore i otvarali prostor za diskusiju. Dr. sc. Livija Knaflić iz Andragoške centra Slovenije u Ljubljani govorila je o programima razvoja obiteljske pismenosti u slovenskim osnovnim školama, namijenjenih roditeljima sa ciljem savladavanja vještina povezanih sa pismenošću. Dr. sc. Srećko Jelušić predstavio je projekt Preoblikovanje tržišta knjige u Hrvatskoj kojeg pokreću Hrvatski neovisni nakladnici iz Zagreba, Institut

Otvoreno društvo Hrvatska, Soros Fundacija iz Budimpešte i Central and Eastern European Book Projekt iz Amsterdamu. Dr. sc. Karol Visinko, profesorica na Odsjeku za kroatistiku Filozofskog fakulteta u Rijeci održala je zanimljivo predavanje o neknjiževnoj lektiri u osnovnoj školi. Autorica ističe važnost čitanja tijekom nastavnih sati hrvatskog jezika i upućuje na čitanje književnih, ali i neknjiževnih tekstova, te posebno naglašava potrebu veće slobode u izboru obavezne školske lektire, te izbor neknjiževnih tekstova u nastavi književnosti i jezičnog izražavanja. Dr. sc. Svjetlana Kolić-Vehovec sa Odsjeka za psihologiju Filozofskog fakulteta u Rijeci govorila je o razvijanju sposobnosti razumijevanja pročitanog teksta. Čitanje je složen proces, gdje osim prepoznavanja znakova važnu ulogu igra i razumijevanje značenja teksta, dakle opće znanje i upotreba strategija čitanja. Mr. sc. Renata Čepić završila je seriju predavanja izlaganjem Pismenost odraslih u kontekstu cjeloživotnog učenja. Ona naglašava koliko je pismenost odraslih zapravo od presudne važnosti u ostvarivanju danas toliko važnog koncepta cjeloživotnog učenja.

U drugom dijelu savjetovanja mogli smo odabrati i prisustvovati brojnim radionicama organiziranim u prostorima Gradske knjižnice Rijeka. Milka Šupraha Perišić, voditeljica informacijske službe Gradske knjižnice Rijeka održala je radionicu Informatička pismenost - uloga knjižnice, Dunja-Marija Gabriel i Kristijan Ciganović održali su radionicu Uloga knjižnica u opismenjavanju osoba s posebnim potrebama. Anđeja Silić, voditeljica Odjela za samoučenje pri Gradskoj knjižnici Rijeka predstavila nam je odjel, prvi takve vrste u Hrvatskoj. Interesantno je naglasiti da je to poseban prostor opremljen računalima, bogatom zbirkom paketa CD-ROM-ova (svi svjetski jezici, ali i drugi jezici: japanski, kineski, arapskog ili finski) i ostalom tehnikom namijenjenom korisnicima knjižnice koji žele učiti strane jezike. Odjel za samoučenje ima za cilj podupiranje učenja stranih jezika, jezične i kulturne raznolikosti, doživotnog učenja i korištenja novih tehnologija, korištenje je besplatno za korisnike, a financiran je dijelom od Instituta Otvoreno društvo, a dijelom od Grada Rijeke. Naravno, treba spomenuti i radionicu Pisanje i čitanje za kritičko mišljenje koju su vodili prof. Zoran Pav-

Svjetski kongres o čitanju

Svjetski kongres o čitanju (19-ti po redu) održat će se od 29. srpnja do 1. kolovoza 2002. godine u Edinburghu u Škotskoj. Tema kongresa je *Međunarodne veze pismenosti*.

Na kongresu će se održavati predavanja, radionice, izvještaji o istraživanjima i izlaganja pozvanih predavača. Informacije se mogu dobiti na web stranici IRA-e www.reading.org ili e-mailu conferences@reading.org.

letić, pedagog i ravnatelj OŠ Hreljin, i Kim Anić, psiholog OŠ Kozala Rijeka.

Za kraj najslade, za sve sudionike pravo osvježenje, radionice: Čitateljski klub "Book cafe Moljac", Radionica kreativnog pisanja "Magic pen", Neformalno učenje engleskog "Teen Tea Time" i Radionica opuštanja "Štaga" koje su vodili teenageri: Petra Mrša (17), Eliza Bertone (16), Nina Kernel (14) i Iva Mrša (16). Voditelji su bili super, spontano, veselo i nadahnuto su vodili igre, kvizove i ostale aktivnosti, na kraju su sudionike obradovali bonovima za piće ili pizzu u nekim ugostiteljskim objektima i naravno čajem ili kavom u knjižnici.

Savjetovanje je bilo odlično organizirano, najviše pohvala zaslužuju domaćini, Gradska knjižnica Rijeka i njena ravnateljica Marija Šegota-Novak, na ljubaznosti, dobroj informiranosti, susretljivosti i nadasve gostoljubivosti. U želji da se sljedeći puta nađemo u novoj Gradskoj knjižnici Rijeka, zahvaljujemo domaćinima i organizatorima na vrlo dobro pripremljenom i korisnom savjetovanju.

M. Janeš-Žulj

Okrugli stol o pokretnim knjižnicama u Hrvatskoj

UBjelovaru će se 17. svibnja 2002. godine održati četvrti Okrugli stol o pokretnim knjižnicama u Hrvatskoj. Cilj ovog skupa je razmjena informacija i iskustava o radu bibliobusnih službi u Hrvatskoj i Sloveniji, te isticanje važnosti i efikasnosti pokretnih knjižnica u mreži narodnih knjižnica. Domaćin skupa je Narodna knjižnica "Petar Preradović" Bjelovar.

Konferencija narodnih knjižnica zemalja u tranziciji

Peta međunarodna konferencija narodnih knjižnica zemalja u tranziciji na temu "Utjecaj globalizacije i informatizacije na narodne knjižnice u tranzicijskim zemljama" održat će se u Zagrebu od 17. - 18. listopada 2002. u dvorani Goethe instituta, Ulica grada Vukovara 64. Suorganizatori konferencije su Hrvatsko knjižničarsko društvo, Goethe institut, Francuski institut, Ministarstvo kulture RH i Knjižnice grada Zagreba.

Lj. Sabljak

Zbornik radova i priloga s 3. Dana specijalnog knjižničarstva Hrvatske

Zbornik radova i priloga s 3. Dana specijalnog knjižničarstva Hrvatske : (Rijeka, 23. i 24. travanj 2001.) / [urednica Maja Jokić]. – Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2002. – 122. str. : graf. Prikazi

Dругi zbornik radova s Dana specijalnog knjižničarstva Hrvatske donosi izlaganja s trećeg skupa specijalnih knjižničara održanog u Rijeci 23. i 24. travnja 2001. godine. Objavljen je u izdanju Hrvatskog knjižničarskog društva 2002. godine pod uredničkim vodstvom Maje Jokić. Kao i prethodni zbornik koji je predstavio radove s prvog takvog skupa u Rijeci 1999. i drugog u Osijeku 2000. godine i ovaj pred nama svjedoči o živoj aktivnosti Sekcije za specijalne knjižnice HKD-a, koja je u okviru Društva ne samo jedinstvena i za svaku pohvalu, već i živi odraz potrebe specijalnih knjižničara za trajnu razmjenu iskustava, primjenu novih rješenja i postizanje što boljih rezultata. U tom je smislu najnoviji zbornik kvalitativni pomak u odnosu na prethodna dva, ponajprije u odluci da se predstave cjeloviti, ujednačeno oblikovani tekstovi. Također, brojni slikovni prilogi i grafički prikazi olakšavaju razumijevanje teksta, ali i pridonose vjernijoj predodžbi o samom tijeku izlaganja, posebno onim čitateljima koji nisu nazočili skupu.

Zbornik je podijeljen u dva dijela. U prvom se nalaze četiri pozvana predavanja, a u drugom je 8 radova prezentiranih na skupu u obliku posterskih izlaganja, no ovdje sročeni u pomnu tekstovnu razradu odabrane teme.

Pozvani su predavači dvojako osmislili svoja izlaganja. Tako su prva

dva rada više instruktivnog karaktera, s prvenstvenom namjerom:

a) da obrazuju čitatelja - knjižničara o tome na što treba obratiti pozornost u informatičkoj ulozi knjižnica (Rafael Ball: *Upravljanje kvalitetom elektroničkih knjižničnih usluga*) i

b) da potaknu knjižničare na planiranje te dosljedno provođenje stalnog obrazovanja u struci (Andrea Janeković i Fila Bekavac-Lokmer: *Svaki dan naučiti nešto novo: kako planirati svoje obrazovanje?*).

Druga su dva rada o specijalnim knjižnicama u kulturi preglednog karaktera. Tako rad Nade Češnovar *Slovenske specijalne knjižnice s područja kulture*, nakon kratkog uvoda u povijest i podjelu specijalnih knjižnica u Sloveniji razmatra stanje pretežno muzejskih i galerijskih knjižnica s gledišta njihove automatizacije, kadrova, prostora i međusobne komunikacije. Pregledom hrvatskih muzejskih knjižnica na Internetu te kratkim opisom najpoznatijih svjetskih muzeja u mrežnom okruženju bavila se Snježana Radovanlija-Mileusnić u svom radu *Muzejske knjižnice na Internetu: pregled stanja u Hrvatskoj s inozemnim primjerima*. Ovaj je rad koncipiran s nizom vrlo konkretnih i korisnih podataka o naslovljenoj temi.

Posterska se izlaganja također mogu grupirati u dva nivoa. Prvi je općeg karaktera i sa zadanog gledišta evaluacije web prezentacije obuhvaća specijalne knjižnice u cjelini. To je timski rad Ivane Pažur i Sofije Konjević *Hrvatske specijalne knjižnice na webu*, u kojemu je prikazana detaljna analiza web poslužitelja pedeset specijalnih knjižnica, koliki ih je broj do sredine 2000. godine bio prisutan na Internetu. Autorice zaključno ocjenjuju da su knjižnični web poslužitelji tek u poveljama, sadržajno nedostatni i većinom neažurni.

U istoj je kategoriji i rad Zagorke Majstorović *Web imenik menadžmenta*. Iako je u prvom planu vrlo konkretan primjer izrade web imenika u MS Access bazi podataka, ovaj je model evi-

dentiranja odabranih i sistematiziranih besplatnih internetskih izvora idejni poticaj svakoj specijalnoj knjižnici da izradi svoj web imenik prema vlastitim potrebama i područjima interesa.

U šest radova koji potom slijede autori govore o postignućima knjižnica i INDOK službi u kojima rade. O nekim smo knjižnicama do sada malo znali, pa su već tom činjenicom vrijedno čitateljsko štivo radovi Tvrtka Ujevića *Informacijsko knjižnični odjel Hrvatske narodne banke*, Marule Vujasinović *Orijentiranost Jadranskog zavoda HAZU na izvore informacija: domaće i inozemne* te Vere Vitori *Prikaz fonda, obrada i korištenost Glazbenog odjela Gradske knjižnice Zadar*. Usko su specijalizirane teme u dvama člancima autorskog trojca Tokić, Mihalić i Takač o normoteci i dokumentaciji za praćenje sustava kvalitete u INDOK službi INAA-e, te Irene Pilaš o statističkim izvorima informacija u svijetu i Hrvatskoj.

Naposljetku, valja zaključiti da su u ovom zborniku, na razmjerno skromnom broju od 122 stranice, obrađene najraznolikije teme iz širokog raspona djelatnosti specijalnih knjižnica, u preglednoj ili vrlo iscrpnoj formi razrade, što korespondira s raznorodnošću ove vrste knjižnica, ali i pretpostavlja čitateljsko zanimanje šire stručne zajednice.

V. Juričić

Dodijeljene godišnje nagrade zaklade “Dr. Ljerka Markić-Čučuković”

Zaklada “Dr. Ljerka Markić-Čučuković” pri Katedri za bibliotekarstvo i ove je godine dodijelila dvije nagrade najboljim studentima bibliotekarstva u školskoj godini 2000/01.

Nagrade su dobile apsolutnica Zlatka Belošević i studentica IV. godi-

ne Marija Pavelić. Nagrada, koja se sastoji od povelje i novčanog iznosa od 1.900 kuna, uručena je dobitnicama na svečanosti održanoj 14. siječnja 2002. u Maloj vijećnici Filozofskoga fakulteta, pred auditorijem u kojem su sjedili prijatelji i kolege nagrađenih studentica, nastavnici i studenti s Odsjeka za informacijske znanosti, knjižničari iz knjižnica drugih fakultetskih odsjeka i članovi Zakladnog odbora.

Kratke su govore održali pročelnica Odsjeka prof. dr. sc. Jadranka Lasić-Lazić, dekan Filozofskoga fakulte-

ta prof. dr. sc. Neven Budak i predsjednica Zakladnog odbora prof. dr. sc. Aleksandra Horvat. U ime nagrađenih zahvalila se Marija Pavelić. Na svečanosti je otkrivena i bista prof. dr. sc. Ljerke Markić-Čučuković, rad akademskog kipara gospodina Ante Despota. Bista je dar zakladnika dr. Frane Čučukovića i bit će trajno izložena u prostoru Fakulteta.

A. Horvat

Novi naslovi

Težak, Đurđica. Pretraživanje informacija na Internetu : priručnik s vježbama / Đurđica Težak. Zagreb : Hrvatska sveučilišna naklada, 2002. 199 str. : ilustr. ; 24 cm.

ISBN 953-169-065-0

Zbornik radova i priloga s 3. Dana specijalnog knjižničarstva Hrvatske : (Rijeka, 23. i 24. travanj 2001.) / [urednica Maja Jokić]. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2002. 122 str. : ilustr. ; 24 cm.

ISBN 953-6001-12-8

Pasijska baština u fondu Zbirke muzikalija i audiomaterijala Nacionalne i sveučilišne knjižnice, Nacionalna i sveučilišna knjižnica, Zagreb, 16. 3. - 6. 4. 2002. : katalog izložbe / [autor izložbe i urednik kataloga Đurđica Brezak-Lugarić ; katalog rukopisnih i starih tiskanih muzikalija izradila Tatjana Mihalić ; katalog tiskanih muzikalija izradila Marija Keča]. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica, 2002. 61 str. : ilustr., note ; 24 cm.

ISBN 953-6000-18-0

Pernar-Robić, Ljubica. Dobro došli u Gradsku knjižnicu Velika Gorica / Ljubica Pernar-Robić. Velika Gorica : Gradska knjižnica, 2002. 92 str. : ilustr. ; 24 cm.

ISBN 953-7026-00-0

Pelc, Milan. Pismo - knjiga - slika : uvod u povijest informacijske kulture / Milan Pelc. Zagreb : Golden marketing, 2002. 304 str. ; 27 cm.

ISBN 953-212-066-1

Zenić, Milivoj. U pohvalu od grada Šibenika : pisana riječ od najstarijih vremena do danas / Milivoj Zenić. Šibenik : Gradska knjižnica, 2002. 399 str. : ilustr., faks. (pretežno u bojama) ; 25 cm.

ISBN 953-6163-65-9

Drei Schriften - drei Sprachen : kroatische Schriftdenkmaeler und Drucke durch Jahrhunderte : [Staatsbibliothek zu Berlin, Preussischer Kulturbesitz, 26. April - 8. Juni 2002.] / [herausgegeben von Srećko Lipovčan ; Uebersetzer Dagmar Hadžić... [et al.] ;

Photos Damir Fabijanić... et al.]. Zagreb : Erasmus naklada, 2002. 264 str. : ilustr. (pretežito u bojama) ; 30 cm.

ISBN 953-6132-95-8

Henderson, Harry. Suverene komunikacije / Harry Henderson ; s engleskoga prevela Neda Skakelja. Zagreb : SysPrint, 2002. 192 str. : ilustr. ; 23 cm.

ISBN 953-6786-84-2

Guide to the Culturelink Network / edited by Daniela Angelina Jelinčić. Zagreb : Institute for International Relation, 2002. 247 str. ; 24 cm.

ISBN 953-6096-24-2

Saftić, Damir Luka . Kostajničko tiskarstvo, izdavaštvo i novinarstvo / Damir Luka Saftić ; [fotografije Zvonko Vugrin... et al.]. Hrvatska Kostajnica : Grad Hrvatska Kostajnica, 2002. 108 str. : ilustr. ; 22cm.

ISBN 953-97443-1-8

Glavni urednik:
Lobel Machala
Uredništvo:
Dunja-Marija Gabriel
Vedrana Juričić
Krešimir Pintarić
Jadranka Slobodanac
Dubravka Stančin-Rošić
Lektura: Tomislav Vrbanc

Adresa uredništva i adresa za narudžbu:
Hrvatsko knjižničarsko društvo
c/o Nacionalna i sveučilišna knjižnica
Hrvatske bratske zajednice 4, 10000 Zagreb
tel.: 01 6159 320; fax.: 01 6164 186
e-mail: hkd@nsk.hr
<http://pubwww.srce.hr/hkd>
Tisak: KRATIS d.o.o., Zagreb
Naklada: 1200

Pretplatite se na

ELEKTRONIČKE NOVOSTI O KNJIŽNIČARSTVU NA INTERNETU ZA 2001.

i uštedite svoje dragocjeno vrijeme

Elektroničke novosti o knjižničarstvu na Internetu jesu prva *TJEDNA* elektronička serijska publikacija o kulturnoj baštini (knjižničarstvu, arhivistici, muzeologiji, izdavaštvu) u Hrvatskoj i na hrvatskom jeziku. Elektroničke novosti izlaze već petu godinu kao komercijalno izdanje, financirano isključivo pretplatom svojih vjernih čitatelja.

Sadržaj svakoga broja Elektroničkih novosti donosi novosti o:

- *razvojnim planovima i programima u knjižničarstvu, muzeologiji, arhivistici i elektroničkom izdavaštvu te općenito o zaštiti, dostupnosti i digitalizaciji kulturne baštine,*
- *informacije o relevantnim konferencijama i savjetovanjima,*
- *informacije o knjižničarskim školama, tečajevima i učenju na daljinu,*
- *sadržaje relevantnih elektroničkih časopisa,*
- *aktualne rasprave o problemima iz prakse,*
- *izbor najkvalitetnijih HTTP adresa (razvoj knjižničarstva, Web muzeji, referentna literatura, korisni linkovi, programske podrške i sl.)*

Pretplata za 2001. godinu uključuje primanje Elektroničkih novosti elektroničkom poštom tjedno (svakoga ponedjeljka, ukupno 52 broja) i lozinku za online pristup Web verziji časopisa na hrvatskom i engleskom jeziku.

Cijena godišnje pretplate za Elektroničke novosti je 1.200 kuna, a polugodišnja pretplata je 700 kuna.

Web verziju Elektroničkih novosti o knjižničarstvu na Internetu možete pogledati koristeći lozinku *gost*, odnosno *guest* na adresama:

URL za hrvatski tekst <http://www.ring.net/coni/novosti.htm>
(ISSN 1331-7164, Elektroničke novosti o knjižničarstvu na Internetu)

URL za engleski tekst <http://www.ring.net/coni/news.htm>
(ISSN 1331-7407, Electronic News on Librarianship on the Internet)

Pretplatite se na e-mail adrese: vesna.turcin1@zg.tel.hr ili coni@ring.net

Dr. sci Vesna Turčin,
samostalni knjižničarski savjetnik

CONI – Razvojno istraživačke usluge
Hrvatska, Zagreb, Z. Rogoza 20
tel./fax (01) 6043352; 098 354408